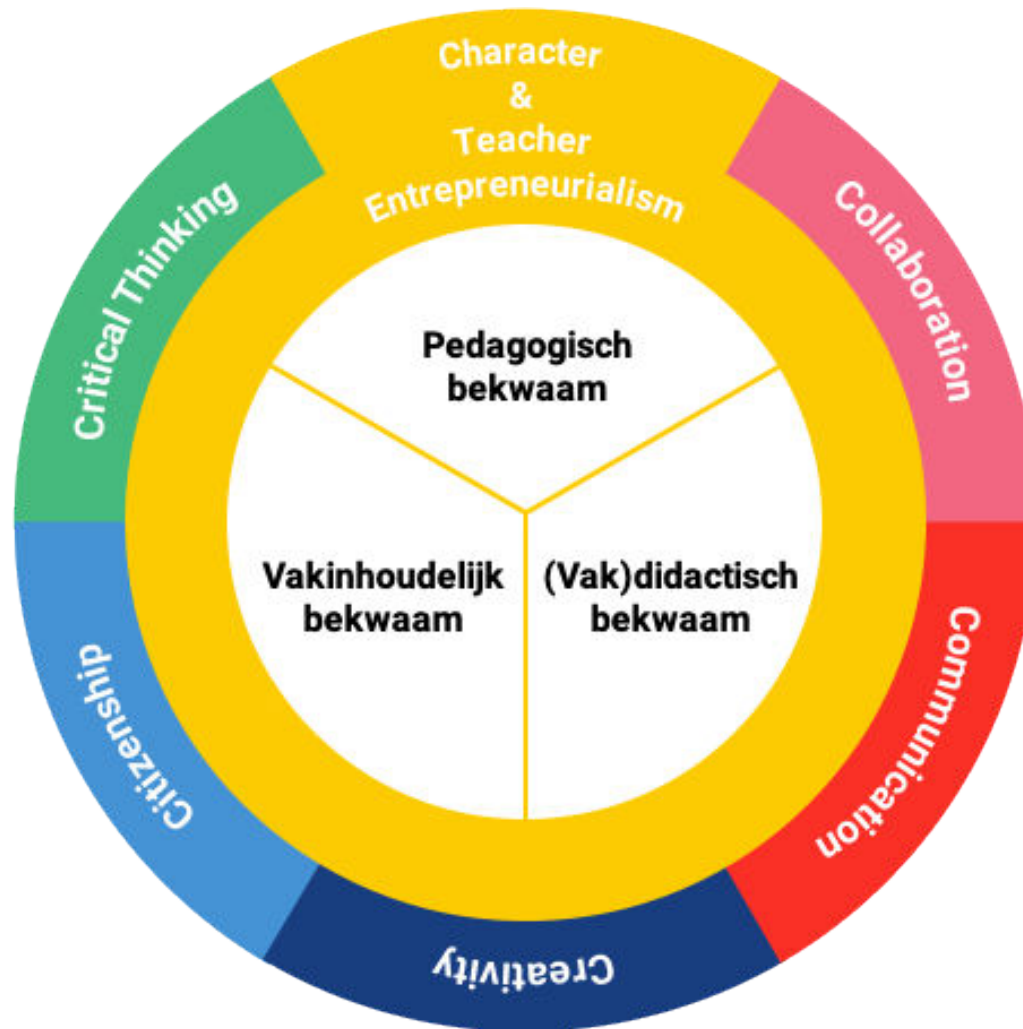

Het Teachers College Competentiemodel 2022-2023

Inleiding

In dit document worden de competenties uitgewerkt die de basis vormen voor de ontwikkeling van docenten in opleiding binnen het Teachers College van Hogeschool Windesheim. Bij competenties gaat het om een integratie van kennis, vaardigheden en houding. De competenties zijn afkomstig uit de volgende kaders:

- De bekwaamheidseisen vanuit de drie hoofdthema's: vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch (vastgesteld augustus 2017);
- De 6 competenties met betrekking tot deep learning, zoals geformuleerd door Fullan, Quinn en McEachen (2018)
- De competentie Teacher Entrepreneurialism ontleend aan de competentie Ethical entrepreneurialism, zoals geformuleerd door Michael Fullan.

Omdat de bekwaamheidseisen en de 6 C's + E van Fullan, Quinn en McEachen (2018) veel overeenkomsten en raakvlakken hebben, is binnen het Teachers College een geïntegreerd kader ontwikkeld (zie het voorblad van dit document). In de binnenring staan de drie bekwaamheidseisen centraal: *pedagogisch competent*, *vakdidactisch competent* en *vakinhoudelijk competent*. In de buitenring staan de 6 C's van Fullan beschreven: *Character*, *Collaboration*, *Communication*, *Citizenship*, *Critical Thinking* en *Creativity*. *Character* en *Ethical Entrepreneurialism* zijn geïntegreerd weergegeven. *Character* is de competentie die als een rode draad door en tussen alle andere competenties loopt.

Vanuit het overzicht wordt in dit document het kader verder verdiept. Bij iedere competentie wordt een algemene omschrijving gegeven, die vervolgens wordt uitgewerkt in een aantal indicatoren. Omdat binnen het Teachers College gewerkt wordt vanuit groei, volgt daarna voor iedere indicator een beeld van hoe de groei van 'beginnend' naar 'bekwaam' eruitziet. De groeiniveaus worden door studenten, leraren, begeleiders en beoordelaars gebruikt om telkens te bekijken waar de docent in opleiding staat in zijn of haar ontwikkeling en hoe hij of zij een stap kan zetten om op het volgende niveau te komen.

De niveaus worden beschreven vanuit het perspectief van de docent in opleiding. Er staat telkens het woord 'je'; dit slaat dus op de persoon die het document gebruikt om zijn of haar eigen ontwikkeling te beschouwen. Wanneer je als docent, begeleider of beoordelaar het document gebruikt, vervang dan 'je' door 'de student'. De opleiding werkt vanuit een beschreven beroepsbeeld voor Freshmanfase en Craftsmanfase. Deze is hieronder weergegeven.

Freshmanfase

Je hebt kennis van verschillende onderwijsvisies en opvattingen en je hebt zelf een mening gevormd over deze visies. Daarmee heb je een beeld gevormd van wat voor een docent je wilt worden en je hebt nagedacht over het scholingspad dat je wilt volgen om daar te komen. Je bent je bewust van de bouwstenen die nodig zijn om de docent te worden die je voor ogen hebt. Dit vereist kennis van de bestaande onderwijssituaties. Je kunt veranderingen waarnemen en hebt basale kennis van veranderprocessen. Je brede interesse om deze visie vorm te geven komt voort uit een brede oriëntatie op het gebied van kunst, cultuur, maatschappij, politiek, wetenschap en actualiteit. Je hebt nagedacht over leren vanuit deze brede context en kunt daarover communiceren met anderen. De core experiences in de Freshmanfase zijn vormend voor het transformeren van jouw persoonlijkheid. Je hebt zelfinzicht en een basisniveau van reflecteren, met name op je eigen handelen; je kunt je oordelen uitstellen. Je kunt gedisciplineerd werken/leren en zelfstandig persoonlijke leerdoelen en vragen formuleren. Een actieve, onderzoekende houding en basale kennis van onderzoek zijn hierbij vanzelfsprekend. Aan het einde van de Freshmanfase ben je in staat om een gefundeerde keuze te maken ten opzichte van je scholingsweg. Voor de start van de Craftsmanfase ben je op het gebied van pedagogiek en didactiek, alsook vakinhoudelijk voorbereid.

Craftsmanfase

Als teacher artist ben je iemand die midden in de maatschappij staat: je bent een wereldburger. Je ziet kansen en bent creatief. Het is voor jou een uitdaging, die je graag aangaat, om op de plek waar je functioneert veranderingen in gang te zetten. Je faciliteert mogelijkheden tot onderzoekend onderwijs. Je hebt geduld en kunt omgaan met onzekerheid. Je durft nieuwe dingen uit te proberen en bent niet bang om fouten te maken, maar gebruikt dit juist om van te leren. Je bent in staat om verbindingen te leggen en verschillende vakken te integreren. Je hebt visie op onderwijs en deelt dit met je omgeving. Leren in een netwerk vind je belangrijk. Je hebt een hoge ambitie voor kinderen en voor jezelf. Je bent iemand met passie voor onderwijs en hebt sterke pedagogische en didactische kwaliteiten.

De competentie *Creativity* is in 2019 onderzocht en op basis van dit onderzoek herzien door Marlies ter Beek-Geertse (Windesheim), Danny Jeroense (Cibap) en Olga Potters (ArtEZ). Zij voerde dit onderzoek in opdracht van NoSchool uit binnen de lectoraten van Joke Voogt (Windesheim) en Jeroen Lutters (ArtEZ). Gedurende dit ontwerpgerichte educatieve onderzoek is het instrument in co-creatie ontwikkeld met studenten en docenten van Cibap vakschool voor vormgeving: Jan Pieter de Boer, Tim Thuijs, Sem Jannink, Willemijn Besteman, Sophie te Wierik en Windesheim Teachers College: Marah Haan, Ton Zondervan, Maurice van der Weiden, Ramanda van Eyck, Mathieu Westerink en Marit Swart. De vormgeving is gedaan door: Amy Hofman, Melanie Benjamins en Cunegonda Bouwman. Met dank aan St. Lucas Eindhoven: Selma Jonkers, Jeanny Kaethoven, Studenten Vonk. Bij gebruik van het instrument voor de competentie Creativity graag contact opnemen met o.potters@artez.nl omdat de ontwerpers nieuwsgierig zijn naar de inzet van het instrument en mogelijkheden willen verkennen voor anonieme dataverzameling.

Beschikbaarheid en delen van het instrument mag via de volgende Creative Commons licentie:

Deze versie van het Teachers College Competentie Model is vastgesteld in augustus 2020

Inhoud

Inleiding	2
Toelichting op de opzet van de niveaubeschrijvingen	7
CITIZENSHIP – BURGERSCHAP	9
Een internationaal perspectief	10
Inzicht in verschillende waarden en wereldbeelden	11
Oprechte belangstelling voor een duurzame wereld	11
Meervoudige en complexe vraagstukken in de wereld oplossen ten behoeve van burgers.....	12
COMMUNICATION – COMMUNICATIE	13
Samenhangend communiceren met behulp van diverse communicatiemethoden.....	14
Communicatie voor een specifieke doelgroep.....	15
Inhoudelijke communicatie via meerdere methoden.....	16
Reflecteren op het leerproces om de communicatie tijdens samenwerken verder te ontwikkelen en verbeteren	17
COLLABORATION – SAMENWERKING	18
Onafhankelijk werken als team	19
Interpersoonlijke en team-gerelateerde vaardigheden	20
Sociale, emotionele en interculturele vaardigheden	21
De dynamiek binnen het team en uitdagingen managen.....	22
Inzet van digitale middelen	23
CHARACTER – KARAKTER en TEACHER ENTREPRENEURALISM	25
Lef, volharding, doorzettingsvermogen en veerkracht.....	26

Zelfsturing en verantwoordelijkheid voor het leren	27
Diep leren	28
Sociale, emotionele en interculturele vaardigheden, persoon zijn	29
Maatschappelijke uitdagingen voor onderwijs aangaan	30
Teacher entrepreneurialism	31
CREATIVITIY – CREATIVITEIT - CREATIVITEITSPROCES	32
JE CREATIVITEIT IN KAART	33
Signaleren van vraagstukken	37
Onderzoek naar de vraagstukken	38
Ontwikkelen van ideeën	39
Experimenteren	40
Eindproduct realiseren	41
Leidinggeven aan change processen	42
CRITICAL THINKING – KRITISCH DENKEN	43
Informatie en argumenten evalueren	44
Verbanden leggen en patronen herkennen	45
Betekenisvolle opbouw van kennis	46
Gezamenlijke opbouw van kennis	47
In het echte leven experimenteren met je ideeën, erop reflecteren en ernaar handelen	48
PEDAGOGISCH BEKWAAM	49

Ondersteunen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.....	50
Stimuleren van de zelfstandigheid en persoonlijke initiatieven van leerlingen	51
Leidinggeven aan en bevorderen van een positief sociaal klimaat in de groep	52
DIDACTISCH BEKWAAM	53
Ontwerpen en organiseren van onderwijsactiviteiten.....	54
Uitvoeren van onderwijsactiviteiten	55
Evalueren en bijstellen van het leerproces	56
Rekening houden met verschillen	57
VAKINHOUDELIJK BEKWAAM	58
Beheersen van vakinhouden	59
Samenhang tussen leerinhouden en opbouw leerinhouden	60
Verbinden van leerinhouden aan betekenis	61
volle context.....	62

Toelichting op de opzet van de niveaubeschrijvingen

Bij iedere competentie worden een aantal niveaus beschreven. Hoe hoger het niveau, hoe zelfstandiger de activiteiten worden ondernomen en hoe complexer de context waarin de activiteiten plaatsvinden. Achtereenvolgens gaat het om de volgende vijf niveaus:

Niveau	Omschrijving	Mate van zelfstandigheid	Mate van bekwaamheid	Mate van bewustheid
1. Beginnend:	het lukt nog niet, alleen met veel begeleiding	Erg laag	Onbekwaam	Onbewust
2. Ontluikend:	het lukt, met begeleiding	Laag	Onbekwaam	Onbewust
3. In ontwikkeling:	het lukt, met minimale begeleiding	Gemiddeld	Onbekwaam	Bewust
4. Gevorderd:	het lukt zelfstandig	Hoog	Bekwaam	Bewust
5. Bekwaam:	het is vanzelfsprekend	Erg hoog	Bekwaam	Onbewust

Mate van zelfstandigheid

Dit aspect gaat in op de vraag of je hulp nodig hebt om het gedrag te laten zien. Op de niveaus *Beginnend* en *Ontluikend* heb je (zeer) veel begeleiding nodig. Bij het niveau *In ontwikkeling* is de benodigde begeleiding nog slechts minimaal. Vanaf het niveau *Gevorderd* heb je geen begeleiding meer nodig. Je kunt deze natuurlijk nog wel vragen als feedback om nog weer een stap verder te komen in je ontwikkeling.

Mate van bekwaamheid

Dit aspect gaat in op de vraag of je het gedrag je zodanig eigen hebt gemaakt, dat je het (grotendeels) zonder problemen kunt uitvoeren. Bij het niveau *In ontwikkeling* is de overgang van onbekwaam naar bekwaam, bij niveau *Gevorderd* kun je het zelfstandig, en bij niveau *Bekwaam* kun je het zonder na te denken, het is vanzelfsprekend geworden.

Mate van bewustheid

Dit aspect gaat in op de vraag of je onder woorden kunt brengen wat je doet als je de competentie laat zien. Op *gevorderd* niveau kun je dit onder woorden brengen, op *bekwaam* niveau kun je je gedrag en keuzes met diepgang onderbouwen.

Gewenste ontwikkelingsniveaus

Aan het einde van het eerste jaar, bij het behalen van de propedeuse, moeten alle competenties ten minste op het niveau 'Ontluikend' worden beheerst.

Aan het einde van de gehele opleiding, bij het behalen van het Bachelor diploma, moeten alle competenties op het niveau 'Gevorderd' worden beheerst.

Het vermogen om te denken zoals een wereldburger, sensitief en met respect voor andere culturen, wereldwijde issues beschouwen op basis van diepgaand begrip van verschillende waarden, met een oprechte belangstelling om in betrokkenheid met anderen complexe problemen op te lossen die van invloed zijn op de duurzaamheid van mens en milieu.

Indicator	Omschrijving
Een internationaal perspectief	<i>De mate waarin je je een burger van de wereld voelt en actief wilt bijdragen aan een betere wereld</i>
Inzicht in verschillende waarden en wereldbeelden	<i>De mate waarin je je eigen culturele identiteit én die van anderen herkent, kent en erkent</i>
Oprechte belangstelling voor een duurzame wereld	<i>De mate waarin je je inzet voor duurzame oplossingen van diverse vraagstukken</i>
Meerduidige en complexe vraagstukken in de wereld oplossen ten behoeve van de burgers	<i>De mate waarin je vertrouwd bent met complexe vraagstukken en deze durft aan te gaan</i>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Een internationaal perspectief	Je kijkt primair met een lokale of nationale blik naar de wereld en hebt weinig belangstelling voor of inzicht in de problemen en perspectieven van mensen buiten je eigen regio of land.	Je begint een zekere belangstelling voor internationale kwesties te ontwikkelen. Je onderzoekt deze door problemen vanuit verschillende standpunten te bekijken, met als doel inzicht te krijgen in oorzaken en gevolgen.	Je wilt je actief in de wereld (-problemen) verdiepen en een bijdrage leveren aan het verbeteren van sociale rechtvaardigheid en duurzaamheid. Je hebt oog voor vrede en conflicten, internationale onderlinge onafhankelijkheid en ongelijkheid en onrechtvaardigheid in de wereld.	Je denkt actief na, zowel individueel als met anderen, over problemen die internationale gevolgen hebben en handelt daar ook naar. Je begrijpt wat je plaats is in de wereld en dat het internationale perspectief deel uitmaakt van het lokale dagelijks leven, zowel in kleine dorpen als grote steden overal ter wereld.	Op dit niveau denk en handel je als wereldburger. Je bent ervan overtuigd dat mensen iets kunnen betekenen in de wereld en je zet je actief in om dit te verwezenlijken.

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Inzicht in verschillende waarden en wereldbeelden	Je hebt veel moeite om o.a. politieke, economische en religieuze standpunten van mensen uit andere culturen te begrijpen, accepteren en waarderen. Je ziet de wereld vooral vanuit je eigen perspectief.	Je begint enig besef te tonen van je eigen identiteit en cultuur en hebt enig begrip van de verschillen tussen andere culturen en je eigen cultuur. Op dit niveau heb je nog veel begeleiding nodig om andere manieren van denken te leren begrijpen en accepteren.	Je ontwikkelt een besef van je individuele en culturele identiteit en weet dat deze je blik op de wereld beïnvloedt. Met begeleiding leer je andere visies op de wereld te begrijpen en respecteren door via deze bril te kijken.	Je geeft oprecht om onze planeet en de mensen die er wonen en laat een actieve betrokkenheid zien bij de andere mensen met wie je de aarde deelt. Je laat een onbevooroordeelde nieuwsgierigheid zien naar andere culturen en wereldbeelden, die is geworteld in een sterk ontwikkeld bewustzijn van je eigen omgeving.	Je gebruikt je begrip van je eigen cultuur en die van anderen om te reflecteren op internationale vraagstukken in relatie tot verschillende waarden en wereldbeelden.
Oprechte belangstelling voor een duurzame wereld	Je hebt een beperkt besef van sociale betrokkenheid, economische voorspoed, een schoon milieu en ruimte voor de natuur en maakt je daar nauwelijks zorgen over en ziet dit niet als een probleem waar jij mee bezig moet zijn.	Je begint te erkennen dat ieders handelingen van invloed zijn op het milieu. Met begeleiding kun je oplossingen bedenken waarin dit concept is verwerkt. Op dit niveau zal je waarschijnlijk geïnteresseerd zijn in je lokale omgeving.	Je hebt een goed besef van het belang van het milieu voor onze overlevingskansen als mensheid en begint deze concepten te verwerken in je vraagstelling en de oplossingen die je bedenkt.	Je bent je terdege bewust van het belang van het milieu voor het overleven van de mensheid en bent vaardig in het bedenken van duurzame oplossingen die van invloed zijn op onze aarde en zijn bewoners.	Je hebt een duidelijke mening over milieuvraagstukken en het belang ervan. Je visie daarop integreer je in je werk, wat resulteert in positieve acties, gericht op duurzame oplossingen voor mens en milieu.

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Meervoudige en complexe vraagstukken in de wereld oplossen ten behoeve van burgers	Je voelt je verre van vertrouwd met vraagstukken, kansen, uitdagingen en problemen die met de wereld te maken hebben. Je hebt een sterke voorkeur voor taken die duidelijk voor je zijn afgebakend en gestructureerd in plaats van taken die een open einde hebben of meervoudig zijn.	Je begint enigszins vertrouwd te raken met open vraagstukken die met de wereld om je heen te maken hebben. Je hebt nog wel wat begeleiding nodig om erachter te komen waar je moet beginnen, maar je begint zeker enige vertrouwdheid te tonen met meervoudige onderwerpen.	Je hebt een gemiddeld niveau van vertrouwdheid ontwikkeld met vraagstukken die een open einde hebben en over de wereld gaan. Je hebt globale parameters nodig om met je taak van start te kunnen gaan en te kunnen omgaan met meervoudigheid, al is dit vermogen nog in ontwikkeling.	Je voelt je vertrouwd met en bent geïnteresseerd in wereldproblemen die burgers in binnen- en buitenland raken, en hebt geen moeite met lastige meervoudige problemen waar geen vaste oplossing voor is.	Je voelt je zeer vertrouwd met en bent zeer geïnteresseerd in het oplossen van open, niet vastomlijnde vraagstukken uit de wereld, waar je vooraf nog geen duidelijke mening over had, en waar je dus zelf een perspectief of standpunt over moet ontwikkelen.

COMMUNICATION – COMMUNICATIE

Het vermogen om effectief te communiceren, zowel in gesproken en geschreven als in digitale vormen, voor zeer verschillende doelgroepen. Dit omvat ook het vermogen om te luisteren.

Indicator	Omschrijving
Samenhangend communiceren met behulp van diverse communicatiemethoden	<i>De mate waarin je verantwoorde keuzes maakt in je communicatiemethoden en –middelen; de mate waarin je communicatie samenhangend is</i>
Communicatie voor een specifieke doelgroep	<i>De mate waarin je je boodschap weet af te stemmen op je publiek; de mate waarin je je publiek aanzet tot actie</i>
Inhoudelijke communicatie via meerdere methoden	<i>De mate waarin je de kern van je boodschap weet te benoemen en gebruiken in je communicatie; de mate waarin je communicatiemethoden en -middelen afstemt op de kern van je boodschap</i>
Reflecteren op het leerproces om de communicatie tijdens samenwerken verder te ontwikkelen en verbeteren	<i>De mate waarin je op je communicatie reflecteert en deze blijft verbeteren</i>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Samenhangend communiceren met behulp van diverse communicatiemethoden	Je communicatieve vaardigheden moeten nog aanzienlijk worden ontwikkeld. Je communicatie is onsamenhangend en/of je gebruikt slechts één specifieke communicatiemethode (bijvoorbeeld geschreven tekst, chatberichten, verbaal of visueel).	Je begint verschillende communicatiemethoden te begrijpen, selecteren en gebruiken, maar hebt nog veel begeleiding nodig op dit gebied. Je communicatie is redelijk goed te begrijpen en je gebruikt meer dan één methode, maar soms weet je je ideeën nog niet volledig samenhangend te presenteren.	Je begrijpt, selecteert en gebruikt verschillende communicatiemethoden en middelen om samenhangend te communiceren, zodanig dat je begrijpelijke, samenhangende ideeën kunt presenteren in plaats van een enkele, simpele gedachte.	Je wordt vaardig in het kiezen van diverse communicatiemethoden en middelen om je boodschap over te brengen. Uit alle gebruikte communicatiemethoden blijkt een ordelijke en samenhangende manier van denken.	Je kunt duidelijk onder woorden brengen en beargumenteren waarom je bij het overbrengen van je boodschap bepaalde keuzes maakt in je communicatiemethoden en -middelen. Je bent zeer vaardig in het communiceren op een samenhangende, ordelijke manier.

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Communicatie voor een specifieke doelgroep	Je hebt er nog moeite mee om je te verplaatsen in je doelgroep. Je gebruikt de communicatiestijlen, -methoden en -middelen die je het beste kent en waar je je het meest vertrouwd bij voelt.	Je begint de vaardigheden te ontwikkelen om de juiste informatie, communicatiestijl, taal, methoden en middelen te kiezen waarmee je je communicatie kunt afstemmen op de behoeften, voorkeuren en context van je specifieke doelgroep. Op dit niveau heb je nog veel begeleiding nodig.	Je krijgt steeds meer inzicht in de verschillende soorten doelgroepen die je moet bereiken. Je hebt goede vaardigheden om de juiste communicatie voor een specifieke doelgroep te kiezen en te produceren, en je kiest de juiste opzet om bij deze doelgroep zo veel mogelijk begrip, relevantie en betekenis te creëren.	Je neemt de tijd om je doelgroep te leren kennen voorafgaand aan het plannen van je communicatie. Je begrijpt dat je boodschap op verschillende manieren kan overkomen, afhankelijk van de levenservaring van mensen. Je hebt een goed inzicht in hoe je je communicatie op verschillende doelgroepen kunt afstemmen, zodat de boodschap bij elke doelgroep overkomt, wordt begrepen en waarde toevoegt. Je vraagt om feedback en wijzigt en verfijnt je communicatie.	Je bent zeer vaardig in het vaststellen wat een bepaald publiek enthousiast maakt, motiveert of hindert, je zorgt ervoor dat het publiek door de boodschap wordt geraakt. Op dit niveau gebruik je je kennis en intuïtie om erachter te komen wanneer en hoe je de doelgroep kunt uitdagen om verder te denken dan de bestaande situatie. Je hebt verschillende strategieën om een gedenkwaardige boodschap te creëren die blijft hangen bij de doelgroep om hen anders te laten denken en/of handelen.

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Inhoudelijke communicatie via meerdere methoden	<p>Je hebt er moeite mee effectief te communiceren over de resultaten en gevolgen van je taken. Je communicatie-uitingen zijn eerder gefragmenteerd dan geïntegreerd, samenhangend en inhoudelijk.</p>	<p>Je begint de verschillende elementen van je denken te combineren en maakt er een samenhangende boodschap van. Je begint meer dan één communicatiemethode te gebruiken, zoals afbeeldingen, geluidsfragmenten en gesproken tekst, met behulp van bijvoorbeeld video- of digitale weergaven.</p>	<p>Je denkt na over meerdere onderwerpen, onderdelen of meningen en integreert die in je inhoudelijke werk. Je manier van denken wordt inhoudelijker omdat je meerdere ideeën moet analyseren en tot een samenhangend geheel moet samenvoegen en integreren. Je gebruikt regelmatig verschillende communicatiemethoden om je boodschap zo goed mogelijk over te brengen.</p>	<p>Je bent vaardig in het gebruik van meerdere strategieën om verschillende soorten informatie tot een geïntegreerd geheel te combineren, op een manier die begrijpelijk is voor de doelgroep. Je gebruikt de optimale mix van passende middelen waarmee je al je ideeën het beste voor het voetlicht kunt brengen, op een manier die de doelgroep aanspreekt en de aandacht vasthoudt, zodat je belangrijke boodschap overkomt.</p>	<p>Je begrijpt dat het bij communicatie draait om het samenvoegen en integreren van onderling verwante ideeën tot een samenhangend, compleet geheel.</p> <p>Je weet wat het grote idee is en hoe je dit het beste kunt presenteren, en gebruikt daarvoor de juiste mix van communicatiemiddelen en methoden. Je weet elementen als verrassing, spanning, feiten, humor en praktische elementen op een vaardige manier te combineren om contact te maken met je doelgroep, de aandacht te trekken en vast te houden en doet een heldere, overtuigende oproep om in actie te komen.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Reflecteren op het leerproces om de communicatie tijdens samenwerken verder te ontwikkelen en verbeteren	<p>Je werkt samen, maar reflecteert niet of niet bewust op (het functioneren van) je communicatie. Op dit niveau hanteer je geen duidelijke protocollen voor de onderlinge communicatie, maar je laat het communicatieproces vanzelf op gang komen.</p>	<p>Je begint goede communicatieprotocollen te ontwikkelen en na te leven voor de onderlinge samenwerking. Met begeleiding leer je reflecteren op je communicatieprocessen, leer je van wat er wel/niet goed werkte en breng je verbeteringen aan. Dit doe je met behulp van een reflectiemodel.</p>	<p>Je ontwikkelt het vermogen om je communicatie bij elke taak te bewaken, managen en verbeteren. Deze leerervaringen leiden tot betere en effectievere communicatie naarmate de taken vorderen en ook tijdens daaropvolgende opdrachten.</p>	<p>Je bent vaardig in het bewaken, managen, verbeteren van en reflecteren je communicatieve vermogens en vaardigheden. Op dit niveau ben je in staat om vanuit meerdere perspectieven op communicatieproblemen te anticiperen en deze te managen voordat ze zich voordoen, en vind je manieren om het functioneren van het team te verbeteren, ook dat van gevarieerde en multidisciplinaire teams.</p>	<p>Je bent zeer vaardig en reflectief in het communiceren en je bewaakt proactief de effectiviteit van je communicatie. Je reflecteert daar zorgvuldig op vanuit verschillende invalshoeken. Je vindt krachtige manieren om de effectiviteit van je communicatie te maximaliseren, vooral in gevarieerde en multidisciplinaire teams. Op dit niveau zijn teams vaardig en intuïtief in het vinden van manieren om elkaar te versterken, zodat ideeën ruim baan krijgen.</p>

COLLABORATION – SAMENWERKING

Het vermogen om onafhankelijk en synergetisch te werken in teams, met sterk ontwikkelde interpersoonlijke en team-gerelateerde vaardigheden, inclusief effectief management van groepsdynamiek in teams, het gezamenlijk nemen van belangrijke besluiten en effectief leiderschap.

Indicator	Omschrijving
Onafhankelijk werken als team	<i>De mate waarin je als team vanuit ieders kracht werkt en beslissingen neemt vanuit ieders betrokkenheid</i>
Interpersoonlijke en team-gerelateerde vaardigheden	<i>De mate waarin je als team werkt aan een optimale samenwerking</i>
Sociale, emotionele en interculturele vaardigheden	<i>De mate waarin je jezelf kent, de ander wilt kennen en weet hoe dit het team op positieve wijze beïnvloedt</i>
De dynamiek binnen het team en uitdagingen managen	<i>De mate waarin je je eigen meningen en die van anderen kent en hiermee respectvol omgaat</i>
Inzet van digitale middelen	<i>De mate waarin je digitale middelen inzet om de samenwerking te vergroten en versterken</i>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Onafhankelijk werken als team	<p>Je werkt individueel of informeel in duo's of groepen aan je leertaken, maar jullie werken niet echt samen als team.</p> <p>Je bespreekt sommige onderwerpen of informatie met anderen, maar slaat belangrijke inhoudelijke beslissingen over (bijvoorbeeld over hoe het proces wordt geleid). Dit heeft een aanzienlijk negatief effect op hoe de samenwerking verloopt.</p>	<p>Je werkt met anderen samen in duo's of groepen en voelt je ervoor verantwoordelijk de taak zodanig af te ronden dat de groep haar doelen bereikt.</p> <p>Op dit niveau zijn de taken misschien niet goed afgestemd op de sterke kanten en deskundigheid van elk individu, en het kan zijn dat de groepsleden geen gelijkwaardige bijdrage leveren.</p> <p>Het team begint sommige beslissingen met elkaar te nemen, maar laat de belangrijkste inhoudelijke beslissingen nog altijd aan een of twee teamleden over.</p>	<p>Je beslist samen met je samenwerkingspartners hoe de taken worden afgestemd op de individuele sterke kanten en deskundigheid van de teamleden. Het samenwerken verloopt daarna effectief in duo's of groepen.</p> <p>Alle teamleden zijn betrokken bij gezamenlijke beslissingen over een belangrijk vraagstuk, probleem of proces en het team komt samen tot een teamoplossing.</p>	<p>Je kunt onder woorden brengen hoe je samenwerkt op een manier waaruit een onderlinge afhankelijkheid blijkt, en waarbij ieders sterke kanten optimaal worden benut om goed onderbouwde inhoudelijke beslissingen te kunnen nemen en ideeën en oplossingen te ontwikkelen.</p> <p>Uit het teamwerk blijkt een duidelijke onderlinge afhankelijkheid en de bijdragen van alle leden worden geïntegreerd om een overkoepelend idee uit te dragen en/of een product te creëren.</p>	<p>Je werkt effectief met anderen samen en de samenwerking leidt tot versterking van ieders kracht. Niet alleen de sterke punten van de afzonderlijke teamleden komen optimaal tot zijn recht, maar ook krijgt iedereen de kans zich verder te ontwikkelen en nieuwe vaardigheden aan te leren.</p> <p>Het team zorgt ervoor dat inhoudelijke beslissingen diepgaand worden besproken, zodat de sterke kanten en de mening van elk teamlid worden benut om tot de best mogelijke beslissing te komen voor alle betrokkenen.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Interpersoonlijke en team-gerelateerde vaardigheden	<p>Hoewel je elkaar misschien helpt bij taken die bijdragen aan een gemeenschappelijk product of resultaat, is er nog geen sprake van interpersoonlijke en team-gerelateerde vaardigheden.</p> <p>Je geeft nog geen blijk van een oprecht gevoel van empathie of een gemeenschappelijk voornemen om samen te werken.</p>	<p>Je zegt en laat zien dat er een collectief verantwoordelijkheidsgevoel is voor het werk en geeft blijk van enige interpersoonlijke en team-gerelateerde vaardigheden. De nadruk ligt op het bereiken van een gemeenschappelijk of gezamenlijk resultaat, product, ontwerp, antwoord of besluit, maar op dit niveau worden de belangrijkste beslissingen nog niet in gezamenlijkheid genomen.</p>	<p>Je geeft niet alleen blijk van goede interpersoonlijke vaardigheden en een collectief verantwoordelijkheidsgevoel voor het project; een actief gevoel van een gedeelde verantwoordelijkheid is ook zichtbaar. Vanaf het begin tot het einde luisteren de teamleden effectief naar elkaar, wordt er onderhandeld en worden er afspraken gemaakt over de doelen, inhoud, het proces, ontwerp en de conclusies van het werk.</p>	<p>Je kunt duidelijk onder woorden brengen hoe de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het werk en het product of resultaat bepalend is voor de uitvoering van de complete taak. Door sterke luistervaardigheden, goede communicatie en effectief teamwerk wordt ieders stem gehoord, wat tot uitdrukking komt in de manier van werken of het eindresultaat.</p>	<p>Je neemt op een actieve manier de verantwoordelijkheid, zowel individueel als collectief, om ervoor te zorgen dat de samenwerking zo effectief mogelijk verloopt, dat ieders ideeën en deskundigheid maximaal worden benut en dat elk product of resultaat een optimale kwaliteit of waarde heeft.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Sociale, emotionele en interculturele vaardigheden	<p>Je hebt een basaal besef van jezelf en van hoe je gedrag anderen beïnvloedt. Je ziet de dingen vooral vanuit je eigen perspectief. In sommige gevallen vormt dit een belemmering voor je vermogen om positieve relaties aan te gaan.</p>	<p>Je hebt een groeiend besef van wie je bent, wat je plaats is in de wereld en hoe je gedrag anderen beïnvloedt. Dit zelfbewustzijn vormt een beginnende basis voor een beter begrip van het feit dat de emoties en standpunten van anderen kunnen afwijken van die van jouzelf.</p>	<p>Je hebt een goed besef van wie je bent en waar je eigen standpunten vandaan komen. Door je zelfbewustzijn en luistervaardigheden kun je de emoties en standpunten van anderen beter begrijpen en invoelen, waardoor je verder komt dan ‘tolerantie’ of ‘acceptatie’ en je meningen die behoorlijk afwijken van je eigen perspectief, oprecht weet te waarderen.</p>	<p>Je hebt een sterk zelfbewustzijn en begrijpt waar je eigen standpunten vandaan komen en in welk opzicht deze afwijken van die van anderen. Je luistert goed, leeft je in de emoties en standpunten van anderen en gebruikt deze om je eigen leerproces te verrijken. Als teamlid werk je effectief samen, zodanig dat je niet alleen jezelf, maar ook anderen ondersteunt, aanmoedigt, uitdaagt en laat groeien.</p>	<p>Je hebt sterk ontwikkelde sociale en emotionele vaardigheden, die je basis zijn in een duidelijk besef van je persoonlijke en culturele identiteit. Je communiceert goed met andere mensen uit andere culturen en disciplines, werkt effectief samen in teams en gaat positieve relaties aan. De vaardigheden die je hebt ontwikkeld in het vormen van een eigen mening en het je inleven in en begrijpen van andermans perspectief – en je vermogen je gedrag daaraan aan te passen – beïnvloeden het functioneren van het team duidelijk positief.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
De dynamiek binnen het team en uitdagingen managen	<p>Je pakt de uitdagingen van het team aan op een van de volgende twee manieren:</p> <p>(a) Je blijft volledig in je eigen standpunt hangen, mist het inlevingsvermogen om naar anderen te luisteren of van hen te leren en hebt er moeite mee je oordeel uit te stellen om goed naar de mening van anderen te luisteren;</p> <p>of</p> <p>(b) Je vermijdt conflicten door je te voegen naar andere meningen in plaats van je eigen mening te geven, of past je mening snel aan uit angst dat je door de groep onder druk wordt gezet.</p> <p>Als gevolg daarvan loopt het team vast in een conflict of het kiest misschien een verkeerde richting of een richting waar het team niet achter staat.</p>	<p>Op dit niveau heb je nog begeleiding nodig bij het vormen en behouden van een positieve werkrelatie en om je te leren verzetten tegen misplaatste groepsdruk. Je houding ten aanzien van een meningsverschil wordt meer weloverwogen en je vraagt elk teamlid om zijn mening te geven en verschillen van inzicht worden besproken. Je verdiept je slechts zeer basaal in de achtergrond van jullie meningsverschillen, waardoor het lastig is problemen effectief op te lossen, zonder onnodige conflicten.</p>	<p>Je werkt over het algemeen vrij effectief in een team, maar hebt soms nog wel hulp nodig bij het oplossen van conflicten, misplaatste groepsdruk en andere problemen. Je ontwikkelt het vermogen om te achterhalen wat de achtergrond is van je eigen en andermans mening. Je slaagt er steeds beter in op een heldere, respectvolle manier je mening te geven en te luisteren naar anderen en van hen te leren. Je moet nog beter leren waarover je wel of niet in discussie moet gaan, om te voorkomen dat een diepgaande discussie over een relatief onbelangrijk probleem de voortgang belemmert.</p>	<p>Je wordt steeds vaardiger in het achterhalen van de achtergrond van je eigen mening en die van een ander. Je neemt de juiste beslissing als je moet kiezen waarover je wel en niet in discussie moet gaan. Je durft steeds beter en duidelijker je eigen mening te geven en luistert steeds beter naar anderen en leert van hen. Je wordt vaardig in het onderzoeken van verschillende meningen, op een manier die bijdraagt aan het leerproces van anderen, zonder dat de voortgang van het team wordt belemmerd.</p>	<p>Je hebt een diepgaand inzicht in de achtergrond van je eigen en andermans standpunt, durft duidelijk en effectief je eigen mening te geven en hebt het inlevingsvermogen om naar anderen te luisteren en van hen te leren. Je verdiept je met respect in verschillende meningen, op een manier die verrijkend is voor je eigen leer- en denkproces en dat van anderen, waardoor het team verder kan in de door het team vastgestelde richting.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Inzet van digitale middelen	Hoewel je een aantal digitale middelen gebruikt voor je taak, gebeurt dit op een zeer basaal niveau en draagt dit niet wezenlijk bij aan de kwaliteit of resultaten van de samenwerking.	Je gebruikt digitale middelen om een gemeenschappelijke manier van werken mogelijk te maken, op een manier die anders niet mogelijk was geweest, maar het is niet waarschijnlijk dat dit in belangrijke mate heeft bijgedragen aan een verdieping van de samenwerking.	Je maakt op een effectieve manier gebruik van digitale middelen om de onderlinge samenwerking te bevorderen, sneller feedback te krijgen, innovatiecycli te versnellen en de aard van de samenwerking te verdiepen.	Je kunt duidelijk onder woorden brengen hoe het gebruik van een digitaal middel de onderlinge afhankelijkheid versterkt, de samenwerking verdiept, het gevoel van gedeelde verantwoordelijkheid versterkt en het vermogen van het team om inhoudelijke beslissingen te nemen vergroot. Je maakt op hierboven geschetste manier ook gebruik van digitale middelen.	Je maakt tijdens de uitvoering van je taak veelvuldig en effectief gebruik van digitale middelen om de kwaliteit van de samenwerking te vergroten en innovatie aan te moedigen. Je kunt gedetailleerd onder woorden brengen hoe elk digitaal middel het leerproces van het team versnelt en verbetert, en je kunt deze inzichten toepassen in een nieuwe en andere context.

CHARACTER – KARAKTER en TEACHER ENTREPRENEURALISM

Het vermogen om effectief te zijn, te handelen en te groeien in een complexe wereld, waaronder zelfsturing, verantwoordelijkheid, doorzettingsvermogen, veerkracht, betrouwbaarheid en eerlijkheid. Dit vermogen is gebaseerd op zelfkennis en een ondernemende houding.

Indicator	Omschrijving
Lef, volharding, doorzettingsvermogen en veerkracht	<i>De mate waarin je kunt omgaan met uitdagingen en tegenslagen</i>
Zelfsturing en verantwoordelijkheid voor het leren	<i>De mate waarin je zelfstandig kunt en wilt leren</i>
Diep leren	<i>De mate waarin je weet wat en hoe je kunt leren</i>
Sociale, emotionele en interculturele vaardigheden, persoon zijn	<i>De mate waarin je persoonlijke zelfkennis hebt opgedaan en kunt toepassen</i>
Maatschappelijke uitdagingen voor onderwijs aangaan	<i>De mate waarin je maatschappelijke uitdagingen kunt vertalen naar onderwijs</i>
Teacher Entrepreneurialism	<i>De mate waarin je ondernemend bent in brede zin</i>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Lef, volharding, doorzettingsvermogen en veerkracht	<p>Je raakt snel ontmoedigd of geeft het op als je met uitdagingen, onverwachte problemen of negatieve feedback te maken krijgt bij het uitvoeren van een taak, ervaring of handeling.</p> <p>Dit heeft een zeer negatieve invloed op je vermogen om de uitdaging van het probleem aan te gaan en een oplossing te vinden.</p>	<p>Je begint wat lef en veerkracht te krijgen bij je ervaringen, taken of handelingen.</p> <p>Wel heb je nog veel ondersteuning en aanmoediging nodig als je met tegenslagen, negatieve feedback en moeilijke uitdagingen te maken krijgt.</p>	<p>Je hebt meestal lef, volharding, doorzettingsvermogen en veerkracht in hoe je met uitdagingen omgaat.</p> <p>Bij kleine tot gemiddelde uitdagingen bedenk je nieuwe oplossingen, reflecteert daarop en houdt vol tot je een doorbraak bereikt.</p>	<p>Je hebt duidelijk lef, volharding en doorzettingsvermogen.</p> <p>Zelfs bij een grote tegenslag of onverwacht negatieve feedback denk je daar met veel reflectie en vastberadenheid over na, en je houdt vol tot je een doorbraak hebt bereikt.</p> <p>Je kunt onder woorden brengen hoe en waarom deze karaktereigenschappen essentieel zijn voor je leven en werk.</p>	<p>Je hebt zeer veel lef, volharding, doorzettingsvermogen en veerkracht ontwikkeld.</p> <p>Daardoor kun je effectief omgaan met uitdagingen, ervaringen en tegenslagen en ook anderen daarbij helpen.</p> <p>Je kunt onderbouwen dat deze karaktereigenschappen essentieel zijn voor het realiseren van een betekenisvolle verandering in je leven, je werk en de wereld om je heen.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Zelfsturing en verantwoordelijkheid voor het leren	Wanneer je leert, heb je veel sturing en structuur nodig, en je verwacht dat anderen een plan voor je maken in plaats van dat je zelf iets bedenkt.	Je bent vaardig op het gebied van planning en keuzes maken en het nemen van beslissingen over je leren. Je kunt wat-, hoe-, wanneer-, wie-, waar- en waartoe-vragen beantwoorden rond je manier van leren.	Je neemt meestal verantwoordelijkheid voor je eigen leren. Je plant, bewaakt je eigen voortgang, reflecteert op de kwaliteit van je leren en weet dit zo gaandeweg te verbeteren.	Je hebt een goed ontwikkeld vermogen tot zelfsturing en neemt de verantwoordelijkheid voor je eigen leren. Je kunt onder woorden brengen wat het effect van zelfsturing is op je leren.	Je hebt een zeer goed ontwikkeld vermogen tot zelfsturing en neemt proactief de verantwoordelijkheid voor je eigen leren. Je kunt onderbouwen wat het effect is van zelfsturing op je leervermogen.

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Diep leren	<p>Je kunt nog niet onder woorden brengen wat je moet leren en waarom.</p> <p>Je hebt de begeleiding van je docenten nodig om samen met jou op onderzoek uit te gaan en de juiste leertaken te ontwerpen.</p> <p>Je hebt nog aanzienlijk veel begeleiding van je docenten nodig om te kunnen reflecteren op je eigen leerproces en om inzicht te krijgen in wat wel en niet bij jou werkt.</p>	<p>Met de juiste begeleiding kun je je eigen interesses aangeven, je huidige kennis- en vaardigheidsniveau bepalen en aangeven wat je hierna moeten leren en waarom.</p> <p>Je kunt samen met een docent een onderwerp uitkiezen en een leermogelijkheid vinden of creëren.</p> <p>Je beschouwt fouten en feedback als leerkansen.</p>	<p>Je kunt goed je eigen interesses aangeven, je huidige kennis- en vaardigheidsniveau bepalen en aangeven wat je hierna moet leren en waarom.</p> <p>Met minimale begeleiding kun je een eigen onderwerp uitkiezen en een project creëren/opzetten dat je goede mogelijkheden biedt om te leren wat je nodig hebt.</p> <p>Je verwelkomt feedback als een kans om te leren en gebruikt dit om je leerhouding te verbeteren.</p>	<p>Je bent vaardig in het bepalen van wat je volgende leerstap is en bent goed in staat de mogelijkheid daarvoor te vinden of creëren.</p> <p>Tijdens het leerproces reflecteer je op hoe goed je de benodigde kennis en vaardigheden opdoet en vraag je zo nodig om feedback.</p> <p>Ook ben je in staat de huidige leerervaring opnieuw toe te passen of de volgende leerervaring te verbeteren, zodat je effectief kunt leren.</p>	<p>Je bent zeer vaardig in het vinden en creëren van je eigen leermogelijkheden, zodanig dat je de kennis en ervaring kunt opbouwen die je nodig hebt om te slagen in het leven. Je bent in staat waardevolle oplossingen te creëren die van invloed zijn op je leven, werk en de wereld om je heen.</p> <p>Je vraagt actief om feedback en gebruikt deze om meer inzicht te krijgen in hoe goed jouw denkpatronen en leeraanpak bijdragen aan je persoonlijke groei.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Sociale, emotionele en interculturele vaardigheden, persoon zijn	Je hebt een basaal besef van jezelf. Je weet hoe je reageert op situaties maar ziet nog niet wat jouw gedrag doet in de omgevingscontext.	Je kijkt reflectief naar je eigen gedrag (zichtbare en niet zichtbare emoties/reacties) en probeert voorzichtig nieuwe gedragingen uit.	Je hebt een goed besef over wat jouw gedrag oproept in de context en je kunt in de context jouw gedrag afstemmen op dat wat er speelt binnen die context. Je reflecteert systematisch op je eigen gedrag en gaat actief aan de slag met je leervragen.	Je weet hoe je reageert op situaties en welk gedrag daarbij van jou uit zichtbaar aanwezig is. Je werkt bewust vanuit leervragen om je eigen gedrag te verbeteren daar waar dat gewenst is.	Je bent in staat te denken, te spreken en in vrijheid te handelen, en verantwoordelijkheid voor die vrijheid te kunnen nemen, dat wil zeggen ons tot onze eigen vrijheid te kunnen verhouden. Je neemt de verantwoordelijkheid voor je eigen handelen.
	Je hebt een beginnend besef van je eigen cultuurgebonden waarden en normen.	Je hebt inzicht in je eigen cultuurgebonden waarden en normen.	Je hebt inzicht in de cultuurgebonden waarden en normen van anderen.	Je kunt omgaan met de verschillen rondom cultuurgebonden waarden en normen.	Weerstand is voor jou een gelegenheid om tot ontwikkeling te komen.
	Je hebt nog geen bewust ontwikkeld persoon-zijn.	Je hebt een ontwikkelend inzicht in wat er nodig is om tot persoon-zijn te komen.	Je hebt een ontwikkelend inzicht in wat er nodig is om tot persoon-zijn te komen en bent hiermee vanuit leervragen actief aan de slag.	Je bent in staat om vanuit je persoon-zijn verantwoordelijkheid te nemen voor je eigen handelen. Weerstand zie je steeds meer als leermomenten voor je denken, spreken en handelen.	Je staat toe dat de wereld om je heen je mede weet te vormen. Je weet in het moment van een situatie te reflecteren en daarin bij te stellen.

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Maatschappelijke uitdagingen voor onderwijs aangaan	Je bent op zoek naar het herkennen van kansen die waarde creëren of voorzien in behoeften, zowel in sociaal als economisch opzicht, en te maken hebben met de maatschappij en onderwijs.	Je herkent maatschappelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor vernieuwing van onderwijs. Je kunt aangeven wat het belang is van die ontwikkelingen voor jouw visie op het leven en leren. Je toont aan dat je die visie ook in enige mate kunt vertalen naar de onderwijspraktijk.	Je herkent maatschappelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor vernieuwing van onderwijs. Je kunt aangeven wat het belang is van die ontwikkelingen voor jouw visie op het leven en leren. Ook vorm je een onderbouwde visie op hoe een onderwijsprofessional hiermee in een onderwijssituatie dient om te gaan. Je bent in staat om een concreet idee uit te proberen in een netwerk.	Je herkent maatschappelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor vernieuwing van onderwijs. Je kunt aangeven wat het belang is van die ontwikkelingen voor jouw visie op het leven en leren. Je onderbouwt je visie en deelt deze in een lerend netwerk om tot een gezamenlijk idee te komen. Het gezamenlijke idee wordt concreet gemaakt en je oefent met het idee in een onderwijssituatie waarbij iedereen een aandeel heeft.	Je volgt samen met anderen de ontwikkelingen in de maatschappij die van belang zijn voor leren en leven. Je onderbouwt gezamenlijk hoe het onderwijs invloed kan uitoefenen op die sociale en maatschappelijke uitdagingen. Het gezamenlijke idee wordt concreet gemaakt en je bent in staat om dit idee gezamenlijk uit te voeren in een onderwijssituatie op een school of integraal netwerk.

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Teacher entrepreneurialism	Onder begeleiding zie en ontdek je hoe onderwijssituaties anders kunnen worden ingericht voor leren.	Je kunt onderwijssituaties waarnemen waar een innovatieve interventie kan plaatsvinden die leren verbetert. Je gebruikt hiervoor experts en bronnen over verandarkunde en innovatie.	Je kunt benoemen waar onderwijssituaties kunnen worden verbeterd en benoemt daarbij een passende interventie die leren verbetert. Deze interventie komt tot stand met behulp van onder andere bronnen over verandarkunde en innovatie.	Je kunt benoemen waar onderwijssituaties kunnen worden verbeterd en benoemt daarbij een passende interventie die leren verbetert. Je kunt deze interventie uitvoeren met anderen. Deze interventie is onderbouwd en uitgevoerd met behulp van diverse bronnen.	Je kunt benoemen waar onderwijssituaties kunnen worden verbeterd en benoemt daarbij een passende interventie zodat leren verbetert. Je voert deze interventie uit met anderen, waarbij je een coachende of leidinggevende rol hebt. Deze interventie is gebaseerd op diverse bronnen en wordt onderzoeksmatig gevolgd en gewaardeerd op waarde.

CREATIVITIY – CREATIVITEIT - CREATIVITEITSPROCES

Het bevragen van de gang van zaken bij jezelf, je omgeving en de maatschappij. Het intuïtief aanvoelen en rationeel beredeneren van wat anders zou kunnen. Je ergens druk over maken.

Indicator	Omschrijving
Signaleren van vraagstukken	<i>Het bevragen van de gang van zaken bij jezelf, je omgeving en de maatschappij. Het intuïtief aanvoelen en rationeel beredeneren van wat anders zou kunnen. Je ergens druk over maken.</i>
Onderzoek naar de vraagstukken	<i>Het dieper ingaan op de vraagstukken door het bestuderen en analyseren van bronnen (interviews, artikelen, materialen en technieken, TED-talks, musea, lezingen, documentaires, etc.) en invalshoeken. Het zien van verbanden tussen bronnen en keuzes kunnen maken ten aanzien van relevantie en mogelijkheden voor vernieuwing.</i>
Ontwikkelen van ideeën	<i>Het bedenken van ideeën voor de oplossing (of de verandering) van de vraagstukken. Het gaat hierbij om divergeren (keuzes creëren; vele, verschillende, passende en originele ideeën ontwikkelen), convergeren (keuzes maken, analyseren, reorganiseren en combineren van ideeën) en onderbouwen van ideeën (op basis van doordachte keuzes en toelichting).</i>
Experimenteren	<i>Je werkt voor je oplossingen ideeën en experimenten helemaal uit. Dit is een convergerend proces.</i>
Leiding geven aan veranderingen (Change)	<i>De mate waarin je vragen aan de orde kunt stellen; de mate waarin je anderen hierin mee kunt nemen; de mate waarin je de moed hebt om je idee tot uiting te brengen, samen met anderen en verschil maakt in de wereld om je heen.</i>

TOOL CREATIVITY

Uitleg tool:

Deze tool bestaat uit vier onderdelen waarmee je je creativiteit in kaart kan brengen. De onderdelen zijn:

- 1). Creatieve producten waarvan je foto's of bestanden uploadt in je portfolio, dit zijn je bewijsstukken.
- 2). Een persoonlijke beschouwing waarin je weergeeft wat je verstaat onder creativiteit, hoe het gaat met je creativiteitsontwikkeling en wat je daarin inspireert.
- 3). Een opsomming van eigenschappen van creatieve personen waarbij je de meest aansluitende en minst aansluitende eigenschappen aanklikt.
- 4). Een rubric waarmee je je mate van creativiteit scoort.

1). **PRODUCTEN UPLOADEN:** voeg foto's en/of bestanden van je creatieve producten van de afgelopen periode toe aan je portfolio, dit zijn je bewijsstukken. Een creatief product kan van alles zijn, bijvoorbeeld een ontworpen stoel maar ook een aanpak voor een onderwijskundige verandering of een lesontwerp.

2). PERSOONLIJKE BESCHOUWING:

Geef weer (schrijven, tekenen, vertellen, etc.) wat voor jou creativiteit is. Ook vragen als: *Hoe ben ik creatief? Wat heeft mij geïnspireerd?*
Hoe gaat het met mijn creativiteitsontwikkeling? kun je hierbij betrekken.

3). EIGENSCHAPPEN

Invulinstructie: Neem een recent (actueel) creativiteitsproces in gedachten, een creativiteitsproces dat leidde tot een creatief product. Een creatief product kan van alles zijn, bijvoorbeeld een ontworpen stoel maar ook een aanpak voor een onderwijskundige verandering of een lesontwerp. Kies vervolgens drie eigenschappen die je duidelijk hebt laten zien en drie eigenschappen die juist niet naar voren zijn gekomen bij het realiseren van het (de) creatieve product (en) in de afgelopen periode. Bij de eigenschap staat een korte uitleg. Tevens zijn er 'lege vakjes', hier kan je zelf eigenschappen toevoegen die wel of juist niet zichtbaar zijn geworden in de afgelopen periode.

Volhardend Je zet door daadkracht	Onzekerheid toelaten Jij durft Je onzekerheid en het niet weten te tonen	Gericht op relevantie Je maakt passende en waardevolle producten	Opbrengst gericht Je vindt het belangrijk product neer te zetten	Interacteren met anderen Je stelt vragen aan mensen in je omgeving
Nieuwsgierig Je wilt dingen weten en toont interesse	Moedig Je durft, hebt lef en toont risicobereidheid		Trots Je bent trots op je werk en je toont zelfvertrouwen.	Fouten maken Je durft op je bek te gaan.
	Gericht op vernieuwing Je maakt originele producten	Experimenteren Je probeert dingen	Nieuwe verbindingen maken Je legt relaties.	
Ideeën stroom Je kunt een veelheid aan ideeën produceren		Zelfbewust Je relateert je keuzes aan je identiteit.	Vindingrijk Je kunt divergeren en bedenkt oplossingen	Intuïtief Je zet je intuïtie in, dit is een gevoelsmatig weten.

4). RUBRIC CREATIVITEITSPROCES

Indeling rubric:

In onderstaande rubric staan verschillende fasen uit een creativiteitsproces vermeld. Het gaat dan achtereenvolgens om 'signaleren van vraagstukken', 'onderzoeken van vraagstukken', 'ontwikkelen van ideeën', 'experimenteren' en 'eindproduct realiseren'. Elke fase begint in de rubric met een algemene omschrijving met wat er met de fase wordt bedoeld en wat daarin van belang is. In de overige kolommen staat de mate van het beheersen van deze fase beschreven door middel van levels. Hoe hoger het level, hoe creatiever je was.

Invulinstructie rubric:

Neem een recent (actueel) creativiteitsproces n gedachten, een creativiteitsproces dat leidde tot een creatief product. Een creatief product kan van alles zijn, bijvoorbeeld een ontworpen stoel maar ook een aanpak voor een onderwijskundige verandering of een lesontwerp. Beoordeel de fases van dat creativiteitsproces door daar een level aan toe te kennen.

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt sporadisch met aansporing door anderen	ONTLUIKEND Lukt met aansporing door anderen	IN ONTWIKKELING Meer eigen initiatief, minder begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig, vanuit eigen initiatief	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
<p>Signaleren van vraagstukken</p> <p>Het bevragen van de gang van zaken bij jezelf, je omgeving en de maatschappij. Het intuïtief en rationeel beredeneren van wat anders zou kunnen. Je ergens druk over maken.</p>	<p>Je vraagt je af waar je eigenlijk vragen over zou kunnen stellen.</p>	<p>Je begint jezelf en je omgeving te bevragen. Je vraagt je af waarom dingen gaan zoals ze gaan of zijn zoals ze zijn. Hierdoor begin je oog te krijgen voor vraagstukken (= datgene wat anders zou kunnen).</p>	<p>Naast het bevragen van jezelf en je omgeving, begin je ook de maatschappij te bevragen. Je vraagt je ook bij de maatschappij af waarom dingen gaan zoals ze gaan of zijn zoals ze zijn. Hierdoor krijg je steeds meer oog voor relevante vraagstukken en de reikwijdte ervan.</p>	<p>Je signaleert meer en meer intuïtief en rationeel wat relevante vraagstukken zijn voor jezelf, je omgeving en de maatschappij.</p> <p>Om je intuïtie te voeden zoek je plekken en situaties op waar vraagstukken op verschillende niveaus (jezelf, je omgeving en de maatschappij) aan bod komen.</p>	<p>Je signaleert bijna als vanzelfsprekend vraagstukken die relevant zijn voor jezelf, je omgeving en de maatschappij.</p> <p>Om je intuïtie te voeden ben je bijna als vanzelfsprekend aanwezig op plekken en in situaties waar vraagstukken op verschillende niveaus (jezelf, je omgeving en de maatschappij) aan bod komen.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt sporadisch met aansporing door anderen	ONTLUIKEND Lukt met aansporing door anderen	IN ONTWIKKELING Meer eigen initiatief, minder begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig, vanuit eigen initiatief	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
<p>Onderzoek naar de vraagstukken</p> <p>Het dieper ingaan op de vraagstukken door het bestuderen en analyseren van bronnen (interviews, artikelen, materialen en technieken, TED-talks, musea, lezingen, documentaires, etc.) en invalshoeken.</p> <p>Het zien van verbanden tussen bronnen en keuzen kunnen maken ten aanzien van relevantie en mogelijkheden voor vernieuwing.</p>	<p>Je brengt naar voren wat de gangbare mening of opvatting is (er wordt gezegd dat....) ten aanzien van de vraagstukken. Je neemt over wat je bij anderen hebt gezien.</p>	<p>Je kiest en onderzoekt een aantal bronnen en invalshoeken.</p> <p>Je geeft weer wat uit de bronnen naar voren komt ten aanzien van de vraagstukken.</p> <p>Je probeert dit te relateren aan relevantie en vernieuwing.</p>	<p>Je kiest en onderzoekt meerdere bronnen en invalshoeken.</p> <p>Je geeft weer wat de verbanden zijn tussen de verschillende bronnen en je relateert dit veelal aan relevantie en vernieuwing.</p> <p>Ook ben je in staat verschillende standpunten te herkennen.</p>	<p>Je kiest en onderzoekt veel verschillende bronnen en invalshoeken, ook vanuit andere disciplines.</p> <p>Je gaat bewust op zoek naar tegengestelde informatie.</p> <p>Je komt tot nieuwe kennis en relateert dit aan relevantie en vernieuwing.</p> <p>Je kunt dit samenhangend en inzichtelijk weergeven.</p>	<p>Je kiest en onderzoekt als vanzelfsprekend veel, uitgebreid, kritisch, diepgaand, vanuit verschillende invalshoeken, methodes en disciplines, de vraagstukken.</p> <p>Je verzamelt en presenteert je opbrengsten op verrassende, vernieuwende en relevante wijze.</p> <p>Je kunt je onderzoeksresultaten samenhangend, inzichtelijk en overtuigend weergeven.</p> <p>Vanuit je onderzoeksresultaten leg je verrassende verbanden.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt sporadisch met aansporing door anderen	ONTLUIKEND Lukt met aansporing door anderen	IN ONTWIKKELING Meer eigen initiatief, minder begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig, vanuit eigen initiatief	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
<p>Ontwikkelen van ideeën</p> <p>Het bedenken van ideeën voor de oplossing (of de verandering) van de vraagstukken. Het gaat hierbij om divergeren (keuzes creëren; vele, verschillende, passende en originele ideeën ontwikkelen), convergeren (keuzes maken, analyseren, reorganiseren en combineren van ideeën) en onderbouwen van ideeën (op basis van doordachte keuzes en toelichting).</p>	<p>Je hebt een idee gekregen waar je spontaan voor kiest om als uitgangspunt te gebruiken voor je verdere proces.</p>	<p>Je ontwikkelt meerdere soortgelijke passende ideeën en kiest voor een van deze ideeën.</p>	<p>Je ontwikkelt meerdere en verschillende passende ideeën.</p> <p>Je ideeën zijn uitgewerkt.</p> <p>Je kiest voor een idee op basis van je intuïtie en analyse van je ideeën.</p>	<p>Je ontwikkelt meerdere en verschillende passende ideeën.</p> <p>Je ideeën zijn samenhangend en tot in detail uitgewerkt.</p> <p>Je kiest voor een idee op basis van je intuïtie en analyse van je ideeën.</p> <p>Je reorganiseert en combineert ideeën om tot nieuwe ideeën te komen.</p> <p>Je onderbouwt je ideeën op basis van doordachte keuzes.</p>	<p>Je ontwikkelt meerdere en verschillende zowel relevante als originele, verrassende (never seen before) ideeën.</p> <p>Je ideeën zijn samenhangend en tot in detail uitgewerkt.</p> <p>Je kiest voor een idee op basis van je intuïtie en analyse van je ideeën.</p> <p>Je reorganiseert en combineert ideeën om tot nieuwe ideeën te komen.</p> <p>Je onderbouwt je ideeën op basis van doordachte keuzes en neemt anderen hierin mee.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt sporadisch met aansporing door anderen	ONTLUIKEND Lukt met aansporing door anderen	IN ONTWIKKELING Meer eigen initiatief, minder begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig, vanuit eigen initiatief	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
<p>Experimenteren</p> <p>Het testen, uitproberen, analyseren en reorganiseren van mogelijkheden om zo tot verbetering, vernieuwing en innovatie te komen. Het gaat hierbij om opnieuw of andere wijze proberen wanneer iets niet lukt, ontdekken van mogelijkheden en analyseren en reorganiseren van resultaten.</p>	<p>Je gebruikt technieken, materialen en manieren van werken die je kent.</p>	<p>Je probeert nieuwe materialen, technieken en manieren van werken uit.</p> <p>Wanneer iets niet lukt probeer je het opnieuw of op een andere manier.</p>	<p>Je probeert nieuwe materialen, technieken en manieren van werken uit en test of dit mogelijk een oplossing kan bieden.</p> <p>Wanneer iets niet lukt probeer je het opnieuw of op een andere manier.</p> <p>Je evalueert je resultaten van je experimenten.</p>	<p>Je neemt risico en probeert nieuwe materialen, technieken en manieren van werken uit en test of dit mogelijk een oplossing kan bieden. Wanneer iets niet lukt probeer je het opnieuw of op een andere manier.</p> <p>Je ontdekt bruikbare toepassingen, analyseert deze en gebruikt ze om verder te komen in je proces.</p>	<p>Je neemt veel risico en probeert volop nieuwe materialen, technieken en manieren van werken uit en test of dit mogelijk een oplossing kan bieden. Wanneer iets niet lukt probeer je het opnieuw of op een andere manier.</p> <p>Je ontdekt veel bruikbare en innovatieve toepassingen, analyseert en reorganiseert deze en gebruikt ze om verder te komen in je proces.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt sporadisch met aansporing door anderen	ONTLUIKEND Lukt met aansporing door anderen	IN ONTWIKKELING Meer eigen initiatief, minder begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig, vanuit eigen initiatief	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
<p>Eindproduct realiseren</p> <p>Je werkt hiervoor je ideeën en experimenten helemaal uit. Dit is een convergerend proces.</p>	<p>Het eindproduct dat je hebt gemaakt is beperkt uitgewerkt.</p> <p>Het resultaat is vooral gebaseerd op nadoen van (goede) voorbeelden.</p>	<p>Het eindproduct dat je hebt gemaakt is schetsmatig uitgewerkt.</p> <p>Het resultaat is voor jezelf vernieuwend.</p> <p>Je hebt geprobeerd een oplossing te geven voor je vraagstuk.</p>	<p>Het eindproduct dat je gemaakt hebt, is in voldoende mate uitgewerkt.</p> <p>Het resultaat is vernieuwend voor jezelf maar ook op beginnend niveau voor je omgeving.</p> <p>Het resultaat geeft een oplossing voor het gesignaleerde vraagstuk.</p>	<p>Het eindproduct dat je gemaakt hebt is nauwgezet en navolgbaar uitgewerkt.</p> <p>Het resultaat is vernieuwend voor jezelf en voor je omgeving</p> <p>Het resultaat biedt beargumenteerd een oplossing voor je vraagstuk.</p>	<p>Het eindproduct dat je gemaakt hebt, is nauwgezet, navolgbaar en tot in het detail uitgewerkt.</p> <p>Het resultaat is voor jezelf, je omgeving en de maatschappij vernieuwend.</p> <p>Het resultaat is op bijzonder originele wijze passend als oplossing voor het gesignaleerde vraagstuk.</p> <p>Het resultaat is kritisch en genuanceerd beargumenteerd en onderbouwd.</p> <p>Het resultaat weerspiegelt een eigen stijl en synthetiseert originaliteit, relevantie en waardevol scheppen tot een persoonlijk en authentiek product.</p> <p>Het resultaat wordt met overtuigingskracht, kritisch en genuanceerd gepresenteerd in verschillende contexten.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt sporadisch met aansporing door anderen	ONTLUIKEND Lukt met aansporing door anderen	IN ONTWIKKELING Meer eigen initiatief, minder begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig, vanuit eigen initiatief	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
<p>Leidinggeven aan change processen</p> <hr/> <p>Korte definitie 'leidinggeven aan change processen'</p>	<p>Je neemt over van anderen wat zij zien als mogelijkheden tot vernieuwing en verandering.</p>	<p>Je begint mogelijkheden tot vernieuwing en verandering te herkennen.</p> <p>Je begint te zien wat er nodig is om een veranderingsproces in gang te zetten.</p>	<p>Je bent in je denken en handelen meer en meer gericht op het bedenken van innovatieve oplossingen die de wereld beter maken, d.w.z. die een kwaliteitsverbetering betekenen voor mensen (people), milieu (planet) en economie (profit).</p> <p>Je neemt initiatief om een bijdrage te leveren aan veranderingsprocessen en je kunt anderen enthousiast maken om daarin mee te doen. Je krijgt oog voor ieders unieke bijdrage/talent aan een veranderingsproces.</p>	<p>Je bent in je denken en handelen bijna als vanzelfsprekend gericht op het bedenken van innovatieve oplossingen die de wereld beter maken, d.w.z. die een kwaliteitsverbetering betekenen voor mensen (people), milieu (planet) en economie (profit). Je kunt visualiseren hoe die toekomst eruit zou moeten zien.</p> <p>Je neemt de verantwoordelijkheid om een veranderingsproces in gang te zetten en je weet anderen op een respectvolle en inspirerende manier hierin mee te krijgen. Je organiseert het veranderingsproces zodanig dat elk teamlid in zijn kracht wordt gezet.</p>	<p>Je hebt een niet aflatende ambitie om vraagtekens in te zetten bij de huidige status quo en je een totaal nieuwe toekomst voor te stellen waarin mensen een beter leven hebben en de wereld er anders uitziet</p> <p>Je weet mensen op een respectvolle en inspirerende manier mee te krijgen in het creëren van een diepgaande verandering. Naast stevige, op actiegerichte leidinggevende vaardigheden heb je op dit niveau echt de moed en het doorzettingsvermogen om het veranderingsproces te leiden en uit te voeren</p> <p>en eventuele problemen onderweg uit de weg te ruimen tot het gewenste resultaat is bereikt. Hierbij straalt je positiviteit uit en dat alles mogelijk is.</p>

CRITICAL THINKING – KRITISCH DENKEN

Het vermogen om informatie en redeneringen kritisch te evalueren, om patronen en verbindingen te zien, om betekenisvolle kennis te kunnen construeren en deze toe te passen in reële situaties.

Indicator	Omschrijving
Informatie en argumenten evalueren	<i>De mate waarin je in staat bent om informatie en argumenten te onderzoeken op hun geldigheid; de mate waarin je je informatie en argumenten aan anderen inzichtelijk kunt maken</i>
Verbanden leggen en patronen herkennen	<i>De mate waarin je verbanden kunt leggen en patronen kunt herkennen 'in de enorme zee van kennis in een onderling verbonden internationale wereld'</i>
Betekenisvolle opbouw van kennis	<i>De mate waarin je nieuwe kennis aan bestaande kennis kunt koppelen, in een interdisciplinaire setting</i>
Gezamenlijke opbouw van kennis	<i>De mate waarin je samen met anderen nieuwe kennis kunt creëren</i>
In het echte leven experimenteren met je ideeën, erop reflecteren en ernaar handelen	<i>De mate waarin je in staat bent je (nieuwe) kennis in nieuwe contexten te gebruiken</i>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Informatie en argumenten evalueren	<p>Op dit niveau ben je vaardig in het vinden van informatie over een bepaald onderwerp (bijvoorbeeld via internet of door deskundigen om hulp te vragen). Je vindt het echter nog lastig om te bepalen welke informatie betrouwbaar, relevant of bruikbaar is. Op dit niveau vind je het ook nog moeilijk om fouten te herkennen in vooronderstellingen, aannames, redeneringen en/of conclusies van logische redeneringen.</p>	<p>Je hebt goede vaardigheden in het opzoeken van informatie en bent in staat deze te filteren en te bepalen of informatie betrouwbaar, relevant of bruikbaar is. Je leert hoe je logische argumenten kunt toetsen op ongegronde aannames, verkeerde vooronderstellingen, logische sprongen, verkeerde redeneringen en ongerechtvaardigde conclusies, maar je vaardigheden op dit gebied beginnen zich nog maar net te ontwikkelen, evenals het vermogen je denkprocessen onder woorden te brengen.</p> <p>Je maakt gebruik van databanken en overige middelen.</p>	<p>Je beschikt over vaardigheden om te bepalen of informatie betrouwbaar, relevant of bruikbaar is. Je begrijpt hoe je logische argumenten kunt toetsen op ongegronde aannames, verkeerde vooronderstellingen, logische sprongen, verkeerde redeneringen en ongerechtvaardigde conclusies. Je begint te leren hoe je je denkproces onder woorden moeten brengen.</p> <p>Je maakt hiervoor gebruik van databanken en overige middelen.</p>	<p>Je bent vaardig in het bepalen of informatie betrouwbaar, relevant of bruikbaar is. Je bent ook in staat logische argumenten te toetsen op ongegronde aannames, verkeerde vooronderstellingen, logische sprongen, verkeerde redeneringen en ongerechtvaardigde conclusies.</p> <p>Je kunt je eigen argumentatie toelichten, op een manier die getuigt van een heldere manier van denken en inzicht.</p> <p>Je maakt hiervoor gebruik van databanken en overige middelen.</p>	<p>Je bent vaardig in het bepalen (zowel logisch als intuïtief) of informatie, betrouwbaar, relevant en bruikbaar is. Je bent vaardig in het evalueren van logische argumenten en kunt ongegronde aannames, verkeerde vooronderstellingen, logische sprongen, verkeerde redeneringen en ongerechtvaardigde conclusies herkennen.</p> <p>Daarnaast kun je je eigen argumentatie duidelijk en omvattend toelichten op een manier die begrijpelijk is voor anderen en getuigt van een goed inzicht en heldere manier van denken.</p> <p>Je maakt hiervoor gebruik van databanken en overige middelen.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Verbanden leggen en patronen herkennen	<p>Je bent in staat relatief eenvoudige patronen en verbanden te zien, met name wanneer iemand je daarop wijst. Je legt nog geen interdisciplinaire verbanden en je ziet bijvoorbeeld nog niet dat een concept, leerproces of curriculumonderdeel verband houdt met een ander.</p>	<p>Je ontwikkelt je vermogen om meerdere bronnen, verschillende invalshoeken en standpunten te zoeken, bekijken en onderzoeken en ervan te leren om je manier van denken te verruimen om nog meer inzicht, samenhang en waardering te krijgen.</p> <p>Je begint patronen te herkennen en verbanden te leggen, en ziet bijvoorbeeld het geheel en niet alleen de afzonderlijke delen. Op dit niveau heb je nog altijd begeleiding en ondersteuning nodig om dit goed te kunnen doen.</p>	<p>Je kunt verbanden leggen tussen de belangrijke ideeën, onderwerpen, vragen, vraagstukken en de denk- en leerprocessen waar je mee werkt. Je legt ook verbanden over kunstmatige grenzen heen, zoals sociale klassen, gemeenschappen en culturen, tijd (verleden, heden, toekomst), één of meer centrale leergebieden of tussen verschillende vakgebieden.</p>	<p>Je bent in staat onder woorden te brengen wat het belang is van het herkennen van patronen en verbanden over kunstmatige grenzen heen, met name tussen verschillende vakgebieden. Je weet dat dit je begrip van de onderlinge verbondenheid van het leerproces en de wereld om je heen reflecteert en versterkt, en je begrijpt hoe dit werkt.</p>	<p>Je bent vaardig in het leggen van verbanden, het herkennen van patronen en relaties.</p> <p>Op dit niveau ben je goed uitgerust om een diep inzicht op te bouwen en effectief je weg te vinden in de enorme zee van kennis in een onderling verbonden internationale wereld.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Betekenisvolle opbouw van kennis	<p>Je kunt informatie misschien vaardig gebruiken en reproduceren, maar vindt het nog lastig om bij te dragen aan een betekenisvolle kennisopbouw. Je benadering van taken geeft nog blijk van een houding van 'raden wat de docent wil horen', of 'raden wat er in het lesboek staat' en je moet nog aanzienlijk worden aangespoord en begeleid om je manier van leren op een hoger plan te krijgen.</p>	<p>Aan het begin van elke ervaring met diep leren onderzoek je eerst wat je al weet en vindt van een bepaald onderwerp. Je gebruikt dit als uitgangspunt voor een nieuwe leerervaring.</p> <p>Er is sprake van kennisopbouw, maar dit gebeurt nog op een vrij basaal niveau en beperkt zich bijvoorbeeld tot interpretatie. Je maakt een begin met het gebruik van analyse, synthese of evaluatie. Op dit niveau ben je nog bezig met het opbouwen van je vaardigheden op het gebied van kritisch denken en argumentatie.</p>	<p>Je bent in staat verschillende punten en routes te vinden in je leerproces, waarmee je bestaande kennis en overtuigingen worden geactiveerd, beoordeeld en verder uitgebouwd.</p> <p>Je hebt goede vaardigheden in het interpreteren en analyseren van informatie. Je bent in staat deze te gebruiken om betekenisvolle kennis op te bouwen, maar meestal slechts binnen één discipline tegelijk. Vaardigheden op het gebied van het samenvoegen en evalueren van informatie zijn over het algemeen nog in ontwikkeling.</p>	<p>Je bent in staat onder woorden te brengen hoe je actief kennis creëert die nieuw en bruikbaar voor je is.</p> <p>Je kunt informatie interpreteren, analyseren, samenvoegen en evalueren vanuit twee of meer disciplines of invalshoeken en betekenisvolle verbanden leggen tussen nieuwe ideeën en eerder opgedane kennis. Je begrijpt goed waarom het leerproces belangrijk is en hoe dit je kan helpen, nu of in de toekomst.</p>	<p>Je hebt goede vaardigheden in kritisch denken en argumenteren, inclusief de interpretatie, analyse, het samenvoegen en evalueren van informatie.</p> <p>Je kennisopbouw is diep, inzichtrijk, interdisciplinair of gerelateerd aan meerdere invalshoeken, en wordt gekenmerkt door een gedegen praktische en kritische manier van denken.</p> <p>Je gebruikt je vaardigheden ook om te reflecteren op je eigen leerprocessen, producten en resultaten en om deze te evalueren en verbeteren.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Gezamenlijke opbouw van kennis	<p>Je bent misschien vaardig in de individuele opbouw van kennis en werkt wellicht samen met anderen aan taken, maar er is niet echt sprake van een gezamenlijk denkproces.</p>	<p>Je begint gezamenlijk te denken en werkt met anderen samen om nieuwe kennis op te doen. Je begint de collectieve cognitieve sterke punten te herkennen. Je werkt met anderen samen vanuit een bron.</p>	<p>Je denkt en werkt samen op manieren die inspireren tot een nieuwe manier van denken en tot originele ideeën die krachtiger zijn dan de som van de individuele ideeën. Je borduurt actief voort op andermans gedachten en ideeën om nieuwe ideeën en kennis op te bouwen. Je maakt hierbij gebruik van verschillende bronnen.</p>	<p>Je denkt en werkt samen op een elkaar versterkende manier die leidt tot een baanbrekende manier van denken. Er ontstaan krachtige ideeën, die voortkomen uit een collectief, gemeenschappelijk begrip.</p> <p>Je maakt effectief gebruik van bronnen en middelen om een effectievere, gemeenschappelijke manier van denken te ondersteunen. Deze manier van denken krijgt de voorkeur bij het uitvoeren en uitwerken van complexe taken en concepten.</p> <p>Je kunt onder woorden brengen hoe je door 'gezamenlijk te denken' tot betere resultaten komt.</p>	<p>Je denkt en werkt samen vanuit een krachtig, elkaar versterkend gemeenschappelijk begrip dat bijna intuïtief is. De nieuw gecreëerde kennis versterkt zowel de individuele als de collectieve deskundigheid en de kwaliteit van het gezamenlijke denkproces zorgt ervoor dat nieuwe kennis zeer goed toepasbaar is in de onderwijspraktijk en het echte leven.</p> <p>Je kunt onderbouwen hoe je door 'gezamenlijk te denken' tot betere resultaten komt, en je kunt dit inzetten in nieuwe situaties en contexten.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
In het echte leven experimenteren met je ideeën, erop reflecteren en ernaar handelen	<p>Je hebt nog de neiging je taak en oplossingen vanuit je eigen wereld te bekijken en vindt het lastig om te zien dat je leerproces een grotere reikwijdte heeft. Op dit niveau heb je nog aanzienlijk veel begeleiding nodig bij het bedenken hoe je nieuwe ideeën in de wereld kunt uittesten.</p> <p>Met minimale ondersteuning kun je nieuwe kennis misschien toepassen binnen de context waarin je die kennis hebt opgedaan, maar je hebt nog aanzienlijke aansporing en begeleiding nodig om te bedenken hoe je deze kennis elders kunt toepassen.</p>	<p>Je begint de basisvaardigheden te ontwikkelen om met verschillende ideeën te kunnen experimenteren en erachter te komen wat werkt.</p> <p>Je leert ook na te denken over toepassing van het geleerde in het echte leven, geholpen door een docent of medestudent die je denkproces over deze kennisoverdracht actief ondersteunt. Je begint het geleerde in verschillende contexten toe te passen.</p>	<p>Je ontwikkelt het vermogen om logica en argumentatie toe te passen, conclusies te trekken, een actieplan te bedenken en procedures en resultaten te evalueren. Je bent in staat om je nieuwe kennis aan te passen aan, uit te breiden naar of af te stemmen op nieuwe, specifieke situaties contexten. Je kunt het geleerde toepassen op uitdagingen of problemen in de wereld om je heen en in je eigen leven.</p>	<p>Rekening houdend met centrale thema's, beperkingen en criteria ben je betrokken bij een experimenteel proces om globale plannen en prototypen te ontwikkelen en deze te testen in actuele situaties. Je bent in staat onder woorden te brengen wat het belang is van een goede overdracht of toepassing van je nieuwe kennis op nieuwe, actuele situaties en omstandigheden. Je kunt uitleggen hoe je je eigen analyses uitvoert om te bepalen waar deze kennis nog meer kan worden toegepast en hoe je dit kunt doen. Gedurende dit proces vraag je om feedback en gebruik je deze om het proces te verbeteren, waarbij je fouten en vergissingen als leerkanalen beschouwt.</p>	<p>Je hebt een sterk vermogen om je kritisch denkvermogen, logica en argumentatie in te zetten en om je ideeën te evalueren. Je kunt ook goed reflecteren op je eigen processen en ontdekt hoe je je kennis in een nieuwe context kunt toepassen. Je onderneemt actie om iets te bereiken op basis van je eigen ontdekkingen. Je hebt waarschijnlijk procedures vastgesteld die met name effectief zijn voor het identificeren en evalueren van ideeën voor creatieve toepassing van je kennis in een nieuwe context.</p> <p>Je kunt bovendien laten zien hoe dit je helpt om op een andere manier te kijken naar wat je hebt geleerd, zodanig dat je kennis verder wordt uitgediept.</p>

PEDAGOGISCH BEKWAAM

Het vermogen om leerlingen in een veilige leeromgeving houvast en structuur te bieden, zodat zij zich individueel én als groep cognitief, sociaal-emotioneel en moreel kunnen ontwikkelen.

Een leraar die interpersoonlijk en pedagogisch bekwaam is, geeft op een goede manier leiding, scheidt een vriendelijke en coöperatieve sfeer en brengt open communicatie tot stand. Hij of zij bevordert de zelfstandigheid van de leerlingen en zoekt in interacties met hen een goede balans tussen leiden en begeleiden, sturen en volgen, confronteren en verzoenen, corrigeren en stimuleren. De leraar ondersteunt de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen, stimuleert de zelfstandigheid en persoonlijke initiatieven en bevordert een sociaal klimaat in de groep.

De leraar kan zijn/haar handelen verantwoorden op basis van zelfstandige en kritische verwerking van theorie.

Indicator	Omschrijving
Ondersteunen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen	<i>De mate waarin je leerlingen kunt begeleiden om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen op sociaal-emotioneel en moreel vlak, ook wanneer deze ontwikkeling niet vanzelf gaat.</i>
Stimuleren van de zelfstandigheid en persoonlijke initiatieven van leerlingen	<i>De mate waarin je de zelfstandigheid van leerlingen kunt stimuleren, zodat zij zich ontwikkelen tot verantwoordelijke personen.</i>
Leidinggeven aan en bevorderen van een positief sociaal klimaat in de groep	<i>De mate waarin je met de groep de sociale structuur kunt bespreken en laten groeien, zodat er een veilig leef- en leerklimaat ontstaat voor iedereen.</i>

DIMENSIE	BEGINNEND	ONTLUIKEND	IN ONTWIKKELING	GEVORDERD	BEKWAAM
	Lukt nog niet	Lukt met begeleiding	Lukt met weinig begeleiding	Lukt zelfstandig	Is vanzelfsprekend
Ondersteunen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen	<p>Je probeert contact te maken met de leerlingen in je groep, maar dit lukt nog niet goed. Je houding is niet altijd positief in je benadering naar leerlingen.</p> <p>Je toont beginnende belangstelling voor hoe het met je leerlingen gaat. Je bent niet altijd even alert in hoe kinderen zich voelen in de groep en tijdens het leerproces.</p>	<p>Je bent betrokken en enthousiast, neemt initiatieven en maakt contact met je leerlingen. Daarbij benader je hen positief, maak je oogcontact en toon je interesse in de ontwikkeling en persoonlijkheid van de leerling.</p> <p>Je hebt belangstelling voor de interesses van je leerlingen, vraagt ernaar en speelt erop in. Je maakt gebruik van hun ideeën.</p> <p>Je toont vertrouwen in je leerlingen en moedigt je leerlingen aan tot zelfvertrouwen. Je spreekt reële, positieve eisen en verwachtingen uit met betrekking tot hun kunnen. Als iets lukt, benoem je de succeservaring.</p> <p>Je kunt op basis van eigen observaties de ontwikkeling van één leerling volgen en verwoorden.</p>	<p>Je gaat persoonlijke relaties aan met de leerlingen in je groep. Je weet welke ontwikkeling je leerlingen doormaken en gaat met hen in overleg over hun onderwijsbehoeften.</p> <p>Je voert gesprekken met leerlingen om hun ontwikkelingsbehoefte te ontdekken. Deze informatie gebruik je om hun ontwikkel- en leerdoelen te bepalen en je ondersteuning te optimaliseren.</p> <p>Je weet hoe leerlingen denken over zichzelf, over hun klasgenoten, de leerkrachten en over school. Om hierachter te komen gebruik je passende instrumenten en technieken, zoals een groepsobservatie of een sociogram.</p>	<p>Je ontwikkelt en onderhoudt persoonlijke relaties met je leerlingen. Je gaat hierbij uit van diversiteit. Je respecteert alle leerlingen en dit is te zien vanuit de manier waarop je handelt (voorspelbaar, respectvol en met aandacht).</p> <p>Je voert gesprekken met je leerlingen over hun ontwikkelingsbehoeften, stelt samen een ontwikkelplan op en voert deze gezamenlijk uit. Samen bepalen jullie ook een passende manier van begeleiding.</p> <p>Je gebruikt verschillende technieken en instrumenten om de ontwikkeling van je leerlingen in kaart te brengen en te delen. Op basis van je onderzoek maak je groeps- en individuele handelingsplannen.</p>	<p>Met iedere leerling heb je een band opgebouwd. Bij leerlingen waar dit niet vanzelf gaat, heb je extra moeite gedaan om dit toch voor elkaar te krijgen. Zowel jij als de leerlingen beleven zichtbaar plezier aan jullie relatie.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND	ONTLUIKEND	IN ONTWIKKELING	GEVORDERD	BEKWAAM
	Lukt nog niet	Lukt met begeleiding	Lukt met weinig begeleiding	Lukt zelfstandig	Is vanzelfsprekend
Stimuleren van de zelfstandigheid en persoonlijke initiatieven van leerlingen	Je verkent de interesses en ambities van leerlingen, maar neemt deze nog niet structureel mee in het werken met de leerlingen.	<p>Je daagt leerlingen uit om, onder begeleiding, mee te denken over keuzes in hun eigen leerproces.</p> <p>Je maakt leerlingen bewust van de positieve of negatieve consequenties als zij zich wel/niet aan afspraken houden.</p> <p>Je stimuleert leerlingen om hun standpunt te formuleren in de groep.</p>	<p>Je stimuleert leerlingen om in hun leerproces verantwoordelijkheid en zelfstandigheid te nemen.</p> <p>Je biedt de leerlingen houvast en structuur bij de keuzes die ze maken.</p> <p>Je stimuleert leerlingen om standpunten in te nemen in de groep en werkt met hen aan hun luistervaardigheden. Je leert leerlingen na te denken over de consequenties van de keuzes die ze maken.</p>	<p>Je biedt een kader waarbinnen leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven en je ondersteunt de leerlingen hierbij. Hierbij houd je rekening met verschillen tussen leerlingen in de mate waarin zij jouw begeleiding nodig hebben en vragen.</p> <p>Je bent in staat om leerlingen te begeleiden om vanuit hun mening/standpunt, hun leerproces en ontwikkeling vorm te geven (leren in groepsverband/individueel).</p>	Als leerkracht laat je leerlingen binnen gestelde kaders werken aan door hen opgestelde doelen. Je stimuleert eigenwaarde en leiderschap bij de leerlingen.

DIMENSIE	BEGINNEND	ONTLUIKEND	IN ONTWIKKELING	GEVORDERD	BEKWAAM
	Lukt nog niet	Lukt met begeleiding	Lukt met weinig begeleiding	Lukt zelfstandig	Is vanzelfsprekend
Leidinggeven aan en bevorderen van een positief sociaal klimaat in de groep	<p>Je bent vooral nog bezig met het organiseren van je groep; echt leidinggeven en bepalen waar het naartoe gaat lukt nog niet. Je verwachtingen zijn nog niet helder geëxpliciteerd in de groep. Je maakt een begin met aspecten van groepsvorming.</p> <p>Je spreektechniek is nog niet afgestemd op de leefwereld van de leerlingen. Je eigen rol in de communicatie is nog te sturend of te volgend.</p>	<p>Je bent consequent in je handelen naar de leerling. Je herkent en benoemt het sociale gedrag en het leef- en werkklimaat binnen een groep. Je ziet hoe verschillende (groepen) leerlingen met elkaar omgaan en bespreekt dit met je begeleider.</p> <p>Je motiveert je leerlingen, stimuleert gewenst gedrag in de groep en je spreekt leerlingen aan op ongewenst gedrag. Je zorgt voor een ontspannen sfeer.</p> <p>Je hebt een actieve luisterhouding en hanteert een goede spreektechniek (tempo, volume, articulatie). Je past je taalgebruik aan bij de leefwereld van de leerling en je hebt een eigen inbreng in het gesprek met de leerling.</p>	<p>Je bespreekt met je leerlingen hoe de sfeer is in de groep. Op basis van dit gesprek neem je maatregelen om de sfeer positief te beïnvloeden.</p> <p>Je probeert je aandacht evenredig te verdelen over de groep als geheel en de individuele leerlingen. Dit lukt nog niet altijd.</p> <p>Je onderhoudt en bevordert effectief contact met leerlingen door te luisteren, door te vragen en samen te vatten en straalt hierbij enthousiasme en betrokkenheid uit. In het contact heb je oog voor de inbreng van leerlingen.</p>	<p>In samenspraak met je leerlingen stel je heldere gedragsverwachtingen voor de groep en je leerlingen.</p> <p>Je bespreekt met je leerlingen hoe de sfeer is in de groep en gaat met hen op zoek naar mogelijkheden om de sfeer positief te beïnvloeden.</p> <p>Je bent in staat om je aandacht evenredig te verdelen tussen de groep en het individuele kind.</p> <p>Je communiceert op inhouds- en betrekkningsniveau en bent je bewust van het effect van deze communicatie voor je leerlingen. Je nodigt de leerling uit tot een actieve rol in het gesprek.</p>	<p>Samen met je leerlingen stel je heldere gedragsverwachtingen voor alle groepsleden vast.</p> <p>De groep bepaalt met jou welke sfeer zij in de groep willen hebben en hoe ze deze met elkaar kunnen creëren.</p> <p>Je past je leiderschapstijl aan aan de kenmerken van de groep en bent in staat flexibel in te spelen op verschillende typen groepen.</p> <p>Je communiceert effectief op niveaus van inhoud, procedure en betrekking. De inbreng van de leerling wordt gehoord en op basis daarvan wordt in samenspraak met de leerling gezamenlijk gehandeld.</p>

Het vermogen om leerlingen te laten leren in een krachtige leeromgeving, waarin het leren in verband staat met realistische en voor leerlingen relevante toepassingen van kennis in vak, beroep en maatschappij.

Een leraar die didactisch bekwaam is, ontwerpt een krachtige leeromgeving in zijn groep en zijn lessen. Zo'n leraar stemt de leerinhouden en ook zijn doen en laten af op de leerlingen en houdt rekening met individuele verschillen qua tempo, niveau en belangstelling. Hij motiveert de leerlingen voor hun leertaken, daagt hen uit om er het beste van te maken en helpt hen om ze met succes af te ronden. Hij leert de leerlingen leren, ook van en met elkaar, om daarmee onder andere hun zelfstandigheid te bevorderen.

Een leraar hanteert op een consequente manier concrete, functionele en door de leerlingen gedragen procedures en afspraken. Hij gebruikt organisatievormen, leermiddelen en leermaterialen die leerdoelen en leeractiviteiten ondersteunen. Hij houdt een planning aan die bij de leerlingen bekend is en gaat adequaat om met tijd.

Indicator	Omschrijving
Ontwerpen en organiseren van onderwijsactiviteiten	<i>De mate waarin je krachtige en rijke onderwijsactiviteiten kunt ontwerpen en organiseren.</i>
Uitvoeren van onderwijsactiviteiten	<i>De mate waarin je onderwijsactiviteiten kunt uitvoeren zodat alle leerlingen optimaal tot leren komen.</i>
Evalueren en bijstellen van het leerproces	<i>De mate waarin je op basis van evaluatie en toetsing betrouwbare uitspraken over de kennis en vaardigheid van de leerling kunt doen en deze informatie kunt gebruiken om je onderwijsaanbod bij te stellen.</i>
Rekening houden met verschillen	<i>De mate waarin je leerstof, instructie, werkvormen en begeleiding afstemt op de interesse, het verschil in tempo, niveau, en voorkennis in de groep.</i>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Ontwerpen en organiseren van onderwijsactiviteiten	<p>Je ontwerpt een onderwijsactiviteit volgens eigen inzicht. Dit komt niet voort uit een bepaald didactisch model.</p> <p>De onderwijsactiviteit is ontworpen zonder rekening te houden met de leerdoelen.</p>	<p>Je kunt een eenvoudige onderwijsactiviteit ontwikkelen, waarbij er een totaalaanbod is voor de gehele groep. Het ontwerp is gemaakt volgens een gangbaar didactisch model. Aan alle elementen is voldoende aandacht besteed.</p> <p>Je werkt vanuit leerdoelen i.p.v. activiteiten.</p> <p>Alle organisatorische zaken rondom de onderwijsactiviteit zijn op tijd gereed (denk aan opstelling van de klas, materialen, tijdsplanning).</p> <p>Voorafgaand heb je de materialen klaarliggen en heb je nagedacht over de tijdsplanning. Je oefent met een creatieve aanpak tijdens de les.</p>	<p>Je kunt een reeks van onderwijsactiviteiten ontwikkelen (resultierend in een les), waarbij ook de overgangen goed zijn vormgegeven.</p> <p>In het ontwerp is ruimte voor verschillen en houd je rekening met differentiatie.</p> <p>Je werkt vanuit leerdoelen voor je leerlingen; deze leerdoelen zijn onderbouwd vanuit de leerlijnen en/of ontwikkellijnen voor het betreffende vak of onderwerp.</p> <p>Leerlingen leren van en met elkaar; je stuurt hierop en moedigt leerlingen aan hun sociale grenzen hierin te verleggen.</p> <p>Je maakt gebruik van creatieve benaderingen in je les.</p>	<p>Je bent in staat om een krachtige leeromgeving te creëren met en voor leerlingen, gebaseerd op leer- en onderwijstheorieën.</p> <p>Je biedt een kader waarbinnen leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven.</p> <p>Je bent in staat om met de leerlingen hun doelen concreet te maken en hier planmatig met de leerlingen aan te werken.</p> <p>Je les bevat altijd creatieve benaderingen om de lesstof over te brengen en te ontdekken voor leerlingen.</p>	<p>Elke leerling heeft inzicht in zijn leerproces en kan in gesprek met jou doelen formuleren.</p> <p>Je bent in staat om een leeromgeving te creëren die uitnodigt tot ontdekken, leren, onderzoeken en ontwikkelen.</p> <p>Je stimuleert leerlingen tot het formuleren van hun doelen en het concreet maken van deze doelen in het dagelijkse programma.</p> <p>De lesstof wordt op een creatieve manier gebracht waarbij gebruik wordt gemaakt van een breed scala aan digitale leermaterialen en -middelen.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Uitvoeren van onderwijsactiviteiten	De onderwijsactiviteit loopt geenszins volgens het ontwerp. De organisatie is niet op orde en het leerrendement bij de leerlingen is laag.	<p>Tijdens de uitvoering kan je leerstof volgens het aangeboden materiaal overbrengen op een groep. Je hebt tijdens het lesgeven overzicht om te zien wat er gebeurt in de klas.</p> <p>Je lost organisatorische uitdagingen op door (deels) zelf maatregelen te nemen, eventueel samen met de leerlingen en collega's.</p>	<p>De geplande onderwijsactiviteit(en) worden volgens plan uitgevoerd waarbij je de leerlingen met gerichte activiteiten de leerstof laat verwerken en variatie weet aan te brengen.</p> <p>In samenspraak met de leerlingen kun je tot adequate oplossingen komen wanneer een onderwijsactiviteit bijgesteld dient te worden.</p>	<p>De geplande onderwijsactiviteiten worden volgens plan en in overleg met de leerlingen uitgevoerd. Leerlingen hebben een rol in het bijstellen van de onderwijsactiviteit.</p> <p>De instructie en verwerking van de lesstof doen recht aan differentiëren naar niveau en kenmerken van de leerlingen.</p>	<p>Je bent in staat om alle leerlingen te betrekken in de les en op zijn/haar niveau te laten leren.</p> <p>Leerlingen hebben een duidelijke rol in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van de onderwijsactiviteit. Je kunt zorgen voor adequate feedback, feed forward en feed up, wat leerlingen ondersteunt in hun leerproces.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Evaluëren en bijstellen van het leerproces	Je hebt nog geen zicht op het succes en vastlopen van het leren van de leerlingen. Het analyseren van het leerproces is lastig. Je kunt een toets afnemen, maar weet nog niet hoe je een analyse uitvoert bij een toets voor het verbeteren van het leerproces.	Je begint zicht te krijgen op het succes en vastlopen van het leerproces van de leerlingen. Je kunt een beginnende analyse maken van het leerproces van de leerlingen. Je kunt een bestaande (methode) toets afnemen, corrigeren en aan de hand van de resultaten niveauverschillen binnen de groep vaststellen.	Samen met de leerlingen maak je een begin met het analyseren van de resultaten van toetsen. Je gebruikt de resultaten van toetsen om je vervolgaanbod vorm te geven. Je stimuleert bij de leerlingen het nadenken, uitwerken, uitvoeren en beoordelen van hun eigen toetsing.	Leerlingen hebben samen met jou zicht op het slagen en vastlopen van hun leerproces. Leerlingen formuleren met jou handelingsalternatieven die recht doen aan het leerproces van de leerlingen. Je voert samen met je leerlingen een manier van toetsing uit die recht doet aan het leerproces van de leerlingen en die past binnen de context van het beleid van de school.	Je ontwerpt samen met je leerlingen een systeem van toetsing dat recht doet aan het leerproces van leerlingen, waarbij een kwaliteitscyclus (bijv. PDCA) gezamenlijk met leerlingen wordt uitgevoerd.

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Rekening houden met verschillen	Je maakt gebruik van eenzelfde werk- of groepsvorm. Je houdt daarbij geen rekening met verschillen tussen leerlingen. De onderwijsleeromgeving is vrijwel altijd dezelfde.	In overleg met je begeleider in de voorbereiding kun je verschillende werk- en groeperingsvormen toepassen. Daarbij probeer je rekening te houden met verschillen tussen leerlingen. In je aanbod creëer je een stimulerende speel- leeromgeving, waarbij je rekening houdt met de interesses van de leerling.	Je maakt gebruik van verschillende werk- en groeperingsvormen tijdens je lessen. Je houdt rekening met verschillen tussen leerlingen. In de voorbereiding en uitvoering heb je zichtbaar oog voor stimulerende, uitdagende en inspirerende werkvormen passend bij de leerlingen.	Je kunt in overleg met de leerlingen passende werk- en groeperingsvormen toepassen. Je houdt rekening met verschillen tussen leerlingen. Je onderwijs- en leeromgeving is stimulerend, uitdagend en inspirerend ingericht.	In jouw handelen is zichtbaar dat je rekening houdt met verschillen tussen alle leerlingen en dat het onderwijs gepersonaliseerd wordt aangeboden. De omgeving is voortdurend stimulerend, uitdagend, inspirerend en dynamisch.

Het vermogen om leerlingen de kerndoelen van het primair en voortgezet onderwijs eigen te laten maken, waarbij het leren in verband staat met realistische en voor leerlingen relevante toepassingen van kennis in vak, beroep en maatschappij.

Een leraar die vakinhoudelijk bekwaam is, beheerst de inhoud van het onderwijs en heeft de vaardigheid om leerlingen relevante kennis en vaardigheden te laten verwerven in een leeromgeving die leerlingen leert om te gaan met maatschappelijke diversiteit. De leraar laat de leerlingen begrijpen wat de waarde en functie is van vakinhoudelijke kennis in relatie tot die maatschappij.

Indicator	Omschrijving
Beheersen van vakinhouden	<i>De mate waarin je de leerinhouden van de vak-en vormingsgebieden beheerst.</i>
Samenhang tussen leerinhouden en opbouw van de leerinhouden	<i>De mate waarin je het belang kent van de samenhang tussen de leerinhouden en de opbouw binnen de leerinhouden.</i>
Verbinden van leerinhouden aan betekenisvolle context	<i>De mate waarin je in staat bent om de leerinhouden te verbinden aan de betekenisvolle context van de leerlingen in de maatschappij.</i>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Beheersen van vakinhouden	<p>Je probeert te werken met verschillende inhouden van een vak. Je kent de inhouden oppervlakkig. Je maakt gebruik van voorhanden zijnde methode om de vakinhoud te kunnen gebruiken tijdens je les. Kennis die nodig is voor het in diepte uitvoeren van een goede les is niet aanwezig. Je hebt weet van het bestaan van kerndoelen.</p>	<p>Je kent de inhouden van je vak en weet oppervlakkig welke kerndoelen aan de orde moeten komen. Je kunt een methodeles gebruiken om vakinhoud over te brengen. Je hebt kennis van een vakinhoud. Je toetst jouw kennis en vaardigheden aan een expert met als doel deze in te zetten in jouw lessen.</p>	<p>Je kent de kerndoelen. Je kent de inhouden van je vak en weet wanneer bepaalde inhoud aan de orde moet komen. Je gebruikt de inhouden om je les vorm te geven. De methode is daarbij ondersteunend, niet leidend.</p> <p>Je kunt verbanden leggen tussen kerndoelen in een specifiek vakgebied en deze eveneens relateren aan de kerndoelen van andere vakgebieden. Je overlegt met een expert over de vakinhoud.</p> <p>Hier houd je rekening mee in jouw lessen.</p>	<p>De kerndoelen van het vak en de daarbij behorende leeropbrengsten zijn leidend voor de inrichting van je onderwijs. Een methode kan eventueel als bronnenboek worden gebruikt ter aanscherping van je les. Er zijn duidelijke verbanden te zien tussen de verschillende kerndoelen.</p> <p>Samenwerking met een expert ondersteunt jouw kennisverrijking over een specifiek vakgebied.</p>	<p>Leeropbrengsten zijn leidend voor de vormgeving van je onderwijs. Je maakt gebruik van diverse bronnen om je vakinhouden vorm te geven in jouw lessen en je lessen te verrijken.</p> <p>Samen met leerlingen en experts werk je aan vakinhoudelijke kennisverrijking.</p>

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Samenhang tussen leerinhouden en opbouw leerinhouden	Je herkent de verschillende leerinhouden rondom een onderwerp en herkent dat deze volgens een bepaalde opbouw kunnen worden weergegeven aan leerlingen. Je kunt de leerinhouden afzonderlijk van elkaar beschrijven.	Je herkent, beschrijft en benoemt de verschillende leerinhouden en herkent de samenhang tussen de leerinhouden en de daarbij behorende opbouw.	Je begrijpt de verschillende leerinhouden in hun samenhang en kunt de daarbij behorende concepten uitleggen aan leerlingen. Je kunt de verschillende leerinhouden in samenhang toepassen in een andere context.	Vanuit de samenhang van verschillende leerinhouden ben je in staat om informatie hieruit op te delen en relaties tussen de verschillende leerinhouden met leerlingen te onderzoeken en vanuit analyse te beoordelen.	Je bent samen met de leerlingen in staat om nieuwe inzichten en ideeën te creëren aan de hand van leerinhouden. Je bouwt met leerlingen aan een curriculum waarin leerinhouden in hun samenhang worden (h)erkend.

DIMENSIE	BEGINNEND Lukt nog niet	ONTLUIKEND Lukt met begeleiding	IN ONTWIKKELING Lukt met weinig begeleiding	GEVORDERD Lukt zelfstandig	BEKWAAM Is vanzelfsprekend
Verbinden van leerinhouden aan betekenisvolle context	Je voelt je verre van vertrouwd met leerinhouden die met de wereld te maken hebben. Je hebt een sterke voorkeur voor leerinhouden die duidelijk voor je zijn afgebakend en gestructureerd in plaats van taken die een open einde hebben, complex of meerduidig zijn.	Je begint verbanden te zien tussen verschillende leerinhouden en de manier waarop die met de wereld verbonden zijn. Je hebt nog wel wat begeleiding nodig om erachter te komen waar je moet beginnen. Met begeleiding herken je complexiteit, meerduidigheid en taken met een open einde.	Je maakt een begin met vakintegratie. Je ziet verbanden tussen de verschillende leerinhouden en de manier waarop die met de wereld verbonden zijn. Je kunt met beperkte begeleiding leertaken uitvoeren die met de wereld verbonden zijn, die complex, meerduidig zijn en een open einde hebben.	Je hebt een onderbouwde visie op vakintegratie ontwikkeld. Je kunt onderwijsvormen ontwikkelen en uitvoeren die nodig zijn om vakinhoudelijk geïntegreerd te werken, bijv. projectonderwijs. Daarbij zijn complexe en open-ended real-life problems leidend en oriënteer je je ook internationaal. Je hebt het vermogen om dit type onderwijs in teamverband uit te voeren.	Je kunt leidinggeven aan het ontwikkelen van onderwijsprogramma's met de eigenschappen die in vorige niveaus van deze indicator beschreven zijn. Daarbij werk je ook samen met internationale collega's. Je kunt dit type onderwijs en de onderbouwing ervan presenteren voor diverse doelgroepen, zoals collega's, praktijkgerichte onderzoekers en beleidsmakers.